

Burja

GLASILO OBČINE KOMEN
Letnik 16, številka 3

Poštnina plačana pri pošti 6223 Komen
SEPTEMBER 2021

2 NOVICE IZ OBČINSKE UPRAVE

- 2 Slavnostna seja Občinskega sveta Občine Komen
- 6 Podelitev priznanj gasilcem za solidarno pomoč pri gašenju požarov v Severni Makedoniji
- 6 Nova lokacija bankomata v Komnu
- 7 Medgeneracijski park Sveto
- 8 Projekt dnevni center Komen
- 8 Fekalna kanalizacija, vodovod – Alu Komen
- 10 Prenova sanitarij v enoti Vrtca Komen
- 10 Investicije v sklopu projekta Kastelir

11 ŠTREKLJEVA NAGRADA za leti 2020 in 2021

13 IZ VAŠKIH SKUPNOSTI

- 13 Pohod v kresno noč v Kobjeglavi
- 14 Ivanji Grad – otvoritev čitalnice
- 15 Obnova vaške cerkve v Hruševici
- 16 »Več kot nas pride – lepše nam bo«
- 16 TULMASCOWIZ, Tomačevica skozi stoletja

17 DRUŠTVENO

- 17 Primorci smo gasili v Republiki Severna Makedonija
- 19 Društvo Planta dobilo 1. nagrado za ustvarjalnost na Portugalskem
- 20 Čas, ki ga preživimo z najbližjimi, je zlata vreden
- 20 Festival Gledanica – voden ogled gradišča Debela griža
- 21 Poletna muzejska noč v Pokrajinskem muzeju Koper
- 22 Novi prostori za kraško tretjo univerzo

23 IZ KOMENSKÉ KNJIŽNICE

- 24 Razstava fotografij Petra Devčića

25 BURJINA GLASBA

- 25 Zadonel koncert učencev prof. Zorana Lupinca
- 25 Čestitke, Pihalni orkester Komen!
- 26 Mladi + poletje + glasba = MusiKras 2021

27 ZDRAVSTVO IN SOCIALA

- 27 Bogastvo čustev

28 EKO

- 28 Eko obvestila

29 TURIZEM

- 32 Mističen zaključek festivala Gledanica

35 ŠPORTNO

- 36 Poletje na Krasu 2021
- 37 ArtŠtanjel 2021
- 38 NK Komen pred novo sezono 2021/2022
- 38 Juhuhu, spet bo poSKOkec tu!
- 39 Lokostrelski tabor v Gorjanskem in Mein kampf Adolfa Hitlerja

40 IZ ŠOLSkih KLOPI

- 41 Vse se enkrat konča, vse se enkrat začne

43 BURJICA

- 43 Dogajanje v Vrtcu Komen ...
- 44 ... in Vrtcu Štanjel
- 45 Oratorij v Komnu – »Originalen.sem«

46 KAR BURJA PRINESE

48 KOSOVELOV DOM

49 PRIREDITVE IN OBVESTILA

Naklada: 1.400 izvodov
Glasilo brezplačno prejmejo gospodinjstva v občini Komen. Glasilo raznaša Pošta Slovenije. V primeru, da glasila ne prejmete na dom, se obrnite na pošto v Komnu ali Štanjelu in jim sporočite, da glasila niste prejeli. Glasilo dobite brezplačno tudi na Občini v Komnu, na voljo je tudi v elektronski obliki na spletni strani občine www.komen.si.

Odgovorna urednica: Heidi Vrčon
Uredniški odbor: Mojca Sušnik Klemenčič (pomočnica odg. urednice), Tanja Bratina Grmek, Suzana Stanko, Martina Godnič
Lektoriranje: Barbara Jejčič
Priprava in tisk: Studio Terčon, Borut Terčon s. p.

Vabljeni, da svoje prispevke (članke in slikovno gradivo) za naslednjo številko pošljete v elektronski obliki na e-naslov: burja@komen.si najpozneje do 25. 11. 2021. Prispevki, ki bodo prispeli prepozno, ne bodo vključeni v junjsko številko! K posameznemu članku priložite največ dve fotografiji v čim boljši resoluciji. Vabimo tudi vse fotografe ali fotografke kar tako, da nam pošljejo tematske fotografije za objavo na naslovnici. Digitalni posnetki naj bodo v čim boljši resoluciji. Poslanih posnetkov v slabi resoluciji ne bomo objavili.

Naslednja številka občinskega glasila izide DECEMBRA 2021.

Na naslovnici je pastirska hišica, ki se nahaja v Klancu pri Komnu. Vas si je poleg Kobjeglave prislužila prvo mesto v okviru letošnje akcije Ocenjevanja urejenosti naselij, vrtov in domačij na območju Občine Komen.

Avtorica naslovne fotografije: Tanja Saražin Strnad

Jesenske serenade

Na Krasu in v Brkinih bomo skupaj z Glasbeno mladino ljubljansko in vrhunskimi mladimi glasbeniki praznovali 45-letnico Jesenskih serenad, ki so med njihovimi zvestimi obiskovalci nadvse priljubljene in so se lansko leto preselile tui v naše kraje.

Producent Boris Rener je v popotnici Jesenskim serenadam med drugim zapisal naslednje:

»Za letošnjo jesen bi pravzaprav lahko rekli, da je pomlad. Neslutene razsežnosti nadloge, ki nas pesti, ter odziv človeštva nanjo v tem trenutku pravzaprav narekujejo praznovanje in veselje, pa čeprav se zdi, da bomo posledice krepko čutili v bližnji in daljni prihodnosti.

Nastopil je pravi renesančni preobrat v smislu dojemanja umetnosti in znotraj nje predvsem glasbe, ki je bila "v živo" praktično prepovedana.

"Strune milo se glasite," bi se morebiti lahko glasil naslov letošnjih serenad. Rdeča nit so namreč strune vseh vrst, oblik in najrazličnejših kombinacij.

Samospevi bodo vnovič zazveneli ob zvokih kitare, godala s flavto bodo pričarala eno najbolj priljubljenih tematik dobe razsvetljenstva, godalno razkošje – sekstet bo poustvaril eno najtehtnejših domačih del ob boku romantičnega veledele za to zasedbo, tamburice in čembalo pa nas bodo popeljali v obdobje baroka.

Tudi igralska zasedba bo tokrat popestrjena. Uveljavljenima mojstroma Tini in Dejanu, se bosta pridružila še Tadej in Kristjan.

Slednji bo predstavil svojo poezijo. Prizorišča in vzdušje pa so neločljivi del koncertnega cikla skozi desetletja njegovega obstoja!«

**VITEŠKA DVORANA NA GRADU ŠTANJEL,
torek, 21. septembra 2021, ob 20.00,
KONCERT – KROKI SVATBE,**

Irena Rovtar, flavta
Mojca Menoni Sikur, violina

Gea Pantner Volfand, viola
Martin Sikur, violončelo

Koncert z besedo povezuje Dejan Pevčević, ki je besedila tudi izbral.

Spoštovane občanke in občani, drage bralke in bralci občinskega glasila BURJA!

Čas poletne sproščenosti in dopustov je mimo. Iskreno upam, da ste brez težav preživeli poletno vročino, se odpočili in si nabrali novih moči

za prihajajoče čase. Ni kaj. Jesen je tu in z njo začetek novega šolskega leta, za katerega si vsi želimo, da bi pouk v njem potekal brez večjih nevšečnosti, da bi otroci lahko redno in brez omejitev hodili v šolo ter se po mili volji družili tako v šolskih klopek kakor tudi na športnem igrišču in vseh ostalih izvenšolskih dejavnostih. Ali se bodo želje uresničile, je največ odvisno predvsem od nas samih. Zlasti od tega, v kolikšen obsegu bomo precepljeni in kako dosledno bomo upoštevali osnovne zaščitne ukrepe. Žal se Slovenija po precepljenosti uvršča v spodnjo četrtino evropskih držav, kjer je v družbi nekaterih vzhodnoevropskih in balkanskih držav, s katerimi se drugače tako neradi primerjamo.

K sreči pa je stanje v naši občini nekoliko boljše, saj sodimo med 10 % slovenskih občin z najvišjo stopnjo precepljenosti. Zato se ob tej priliki zahvaljujem vsem občankam in občanom, ki ste ravnali odgovorno in ste s cepljenjem zmanjšali tveganje za okužbo oziroma težji potek te zahrbtne bolezni. Obenem prosim vse ostale, ki ste s cepljenjem odlašali, da izkoristite možnost cepljenja brez predhodnega naročanja v Zdravstvenem domu v Sežani ali pa v Komnu in v nekaterih vaseh naše občine, ki se izvaja z mobilnimi ekipami.

Čeprav so za nami trije bolj dopustniško obarvani meseci, se je v tem času v naši občini po zaslugi društev in zagnanih posameznikov zvrstilo kar nekaj odmevnih dogodkov. Najprej nas je v juniju razveselilo društvo Agrochem Hrast iz Kobjeglave, ki je osvojilo naslov klubskega državnega prvaka v moški konkurenci. Zahvaliti se moramo tudi Športni zvezi Komen in Pihalnemu orkestru Komen, ki sta kljub negotovim časom uspela tudi letošnje poletje orga-

nizirati dva že skoraj tradicionalna počitniška programa, t. j. »Poletje na Krasu« in poletno glasbeno šolo »Musikras«, brez katerih si skorajda ne moremo več predstavljati ustvarjalnega počitniškega utripa, namenjenega otrokom in mladostnikom. Letos so prvič zaživele tudi poletne ustvarjalne likovne delavnice za mlade v okviru programa Art Štanjel, za katere so poskrbeli umetniki in likovni pedagogi pod taktirko neumornega Rajka Kralja. Če k temu prištejemo še tradicionalni poletni tabor za otroke, ki se vsako leto odvija v Tomačevici, lahko z gotovostjo trdim, da Komenski Kras tako postaja atraktivna počitniška lokacija za glasbeno, likovno in športno udejstvovanje mladih.

Ponosni smo lahko tudi na naše gasilce, tako v okviru Prostovoljnega gasilskega društva Komen kot tudi skupnega Zavoda za gasilno in reševalno službo Sežana, ki so nesebično priskočili na pomoč ogroženemu prebivalstvu v Severni Makedoniji in uspeli pogasiti obsežen požar, ki je ogrožal številna življenja. Komaj nekaj dni po vrnitvi pa so se ponovno izkazali s svojo strokovnostjo in zagnanostjo, ko so skupaj s svojimi goriškimi kolegi le v nekaj urah ukrotili požar na strmem in težko dostopnem pobočju nad Brestovico pri Komnu.

Kljub dopustom tudi v občinski upravi nismo stali križem rok, zaradi česar so se ob vrnitvi v šolske klopi najmlajši občani razveselili novih sanitarij v komenskem vrtcu, pri kalu v Svetem pri Komnu je bil dokončno urejen medgeneracijski park z napravami za športno vadbo v okviru evropskega programa LAS Krasa in Brkinov, pod okriljem Doma upokojencev Nova Gorica pa se je v Cirju začel urejati Dnevni center za starejše občane, ki naj bi odprl svoja vrata že prihodnjo pomlad. V njem bodo svoj prostor našli vsi starejši občani, ki bodo želeli oskrbo, varstvo ali na kakovosten način v družbi vrstnikov preživljati prosti čas. Na območju ALU Komen so že zaropotali gradbeni stroji, s pomočjo katerih bomo komunalno opremili novo komensko obrtno cono z novimi površinami za razvoj gospodarstva. Želimo si, da bi bodoči uporabniki naše nove obrtne cone uspeli spisati

podobno zgodbo o uspehu, kot je to uspelo podjetju Biovis, d. o. o., ki prav v teh dneh praznuje desetletnico svojega obstoja. Čestitam!

V poletnem času smo nadaljevali tudi pogovore z Direkcijo RS za infrastrukturo in pregledali doslej opravljeno delo. Dogovorili smo se, da se bo v prihodnjem letu začelo z ureditvijo križišča pri ALU Komen in verjetno tudi že s preureditvijo križišča pri železniški postaji Štanjel ter z gradnjo pločnikov ob cesti Štanjel-Sežana v naselju Kobjdilj. Začelo se je projektirati novo križišče pri pokopališču v Gorjanskem in razširitev državne ceste do mejnega prehoda Žekenc ter obvoznica Kobjdilj, ki naj bi nadomestila obstoječo cesto skozi staro vaško jedro. Skupaj s podjetjem TUŠ, d. d., Pošto Slovenije in Kraškimi lekarnami smo naročili izdelavo skupne gradbene dokumentacije v želji, da bi v prihodnjem letu začeli z izgradnjo dvoetažnega parkirišča sočasno z dozidavo trgovine TUŠ in s postavitvijo novih prostorov pošte in lekarne.

Skupaj z Občino Sežana smo se v začetku avgusta razveselili odločitve vladnih služb, da bodo za projekt »Regijske kolesarske povezave na Krasu – Projekt GEOMOB« zagotovile več kot 3,8 milijona evrov evropskih sredstev za ureditev več kot 27 kilometrov dolge glavne kolesarske povezave od Sežane do Komna ter stranskih odsekov do Volčjega Gradu, Tomačevice in Kobjeglave. Gradbena dela naj bi se tako začela še pred koncem leta in bila zaključena do sredine leta 2023. Projekt pomeni veliko pridobitev tako za naše občane kakor tudi za vse turistične ponudnike.

Na tem mestu bi lahko poročal še o marsičem, saj v občinski upravi vodimo in pripravljamo še številne druge projekte. Toda naj bo to zaenkrat dovolj, več sledi v naslednji številki BURJE.

Želim vam prijetno jesen brez večjih pretresov, lastnikom vinogradov uspešno trgatvev in seveda čim boljše vinsko letino, vsem ostalim pa, da se imate kar se da lepo in brez večjih skrbi.

Vaš župan

Slavnostna seja Občinskega sveta Občine Komen

Slavnostna seja Občinskega sveta Občine Komen je tudi letos potekala v nekoliko spremenjenih razmerah zaradi epidemije Covid-19. Slavnostna seja je bila v petek, 18. junija 2021, v prostorih Zadružnega doma v Štanjelu.

Župan je že v nagovoru izpostavil projekte in investicije, ki jih občina uspešno izvaja kljub zaostrenim razmeram in pogojem. Poudaril je pomen sodelovanja vseh deležnikov pri izvedbi projektov, predvsem pa dobro sodelovanje z vaški skupnostmi.

»Vse, kar je uspelo nam uresničiti v zadnjih mesecih, in vse, kar načrtujemo izvesti v prihodnje, je tudi zasluga občinskih svetnikov in vaških odborov, ki sodelujejo pri razvoju občine, je pa tudi

Rajko Kralj je prejemnik županovega priznanja za svoje delo na področju promocije športa v Občini Komen. Na prostovoljski ravni je že dolga leta aktiven na več področjih. Je ustanovitelj Športne zveze Komen, v katero je trenutno vključenih 6 ustanovnih društev (v kratkem se jim pridruži še eno), združuje pa skoraj 900 članov, ki delujejo tudi izven meja občine Komen. Rajko Kralj skrbi tudi za dobro počutje otrok v času poletnih počitnic, Športna zveza Komen je namreč gonilna sila vsakoletnega tabora za otroke, letos so organizirali tudi tabor ustvarjalnih delavnic ArtŠtanjel. Županovo priznanje si šteje v veliko čast, pravi pa, da gre to priznanje tudi vsem športnikom v naši občini, saj brez njih tudi njega ne bi bilo.

plod zavzetega dela zaposlenih v občinski upravi kot tudi zastavljenega dela prejšnjih mandatov. Zato se zahvaljujem vsem za dobro sodelovanje in opravljeno delo.

Ob koncu pa čestitam tudi vsem letošnjim nagrajencem, ki so s svojimi uspehi prispevali k ugledu in promociji naše občine. Hvala za vaš trud in opravljeno delo!« (Citat iz nagovora župana)

Priznanja, ki so bila podeljena na letošnji slavnostni seji:

Županovo priznanje za leto 2021 sta prejela:

- **Rajko Kralj**
- **Balinarski klub Agrochem Hrast Kobjeglava-Tupelče**

Ekipa balinarskega kluba Agrochem Hrast Kobjeglava-Tupelče pa je prejemnica županovega priznanja za doseženo 1.

mesto Superlige 2020/2021. Kot pravi Valter Švara, trener kobjeglavskih balinarjev, je županovo priznanje nagrada

za poplačan trud celotne ekipe in osvojeni naslov državnega prvaka za sezono 2020/2021. Ekipa je sestavljena iz bivših in sedanjih reprezentantov in je sposobna poseči zelo visoko tudi v evropskem pokalu. Kot državni prvaki imajo vstopnico za nastop v evropskem pokalu v naslednji sezoni. Nagrada župana je tudi moralna obveza za nadaljnje delo v klubu in velika motivacija mladine, da stopa po poteh svojih predhodnikov in častno zastopa Kobjeglavo in Občino Komen v Evropi in širom po svetu.

Podeljena so bila še priznanja vinarjem za najboljše ocenjena vina, priznanja za najlepše urejene vasi, župan je podelil priznanje občine tudi učenki, Kristini Stantič.

Besedilo: Občinska uprava Občine Komen
Foto: Ivana Žigon

Najlepše urejene vasi v občini Komen v letu 2021

Tudi letos so bila v okviru akcije Ocenjevanja urejenosti naselij, vrtov in domačij na območju Občine Komen podeljena priznanja posameznim vasem za trud in skrb, ki se odražata v lepo urejenem okolju.

So vasi in zaselki, kjer domačini vztrajajo, delajo in podoba vasi iz leta v leto nadgrajujejo. Nikakor ne drži dejstvo, da je urejanje manjših vasi lažje, da so večja naselja zahtevnejša in težje obvladljiva. Dokaz, da temu ni tako, je na primer vas Kobjeglava, kjer je urejenost stalnica. Pa čeprav sodi med večja naselja. Ali pa, za primerjavo, vasi in zaselki na poti od Gorjanskega do Brestovice (Klanec pri Komnu, Vale, Majerji, Možci). Vasice in zaselki, ki se vrstijo eden za drugim, se med seboj po velikosti ne razlikujejo kaj veliko. Zelo zanimivo jih je primerjati in ugotavljati, kako domačini različno pristopajo k urejanju vasi.

V Komnu in še v mnogih drugih vaseh robove klancev zarašča plevel, mnoge zelenice so neurejene. Če nismo pripravljeni vsaj občasno pokositi okrog vaške štirne, pomesti malo dlje od svoje hiše in se držimo razmišljanja »zakaj bi, to pač ni naše« in samo čakamo, da bo to naredila občina oziroma režijski obrat, potem bo vedno tako, kot je. Žal.

V Komnu se čistilnih delovnih akcij, ki so organizirane vsakih nekaj let, udeleži največ do deset ljudi. In koliko nas živi v Komnu? Okrog 600!

Poglejmo si samo vpadnice v Komen, ki je konec koncev center občine. Gozd Cirje, gozd med Komnom in Divči, gozd nasproti agromarketa Vinakras, ki si še zdaleč ne zasluži več imena gozd. Vemo, v čigavi (nekako skupni) lasti so te površine in da je lastništvo razpršeno na mnoge dediče. To pa še zdaleč ni opravičilo za tako stanje. Naključnega obiskovalca ne zanima lastništvo, s seboj odnese samo vtis o izgledu kraja in njegovih prebivalcih.

Očitno nam je vseeno, da je tako, in nas niti sram ni. Ne pred seboj, ne pred vedno številčnejšimi gosti, ki prihajajo k nam.

Tam, kjer so to miselnost že zdavnaj opustili, uspevajo. Ni ločnice med zasebnim in javnim. Vasi urejajo celostno. Ne čakajo, da bo nekdo pokosil namesto njih. Dogovorijo se, pokosijo in očistijo površine tudi pred domačijami, kjer nihče več ne živi ali pa so njihovi prebivalci ostareli in nemočni. Vse se da. Če le prevladata složnost, volja in skupni interes. Ni težko prepoznati takih vasi in zaslužno prejemajo priznanja.

Priznanja vasem v letu 2021:

• 3. mesto – vas Škofci

Domačini so stopili skupaj, očistili in oplešali vas, obnovili zidove, vasico ozelenili s cvetjem.

Obiskovalce pričaka lepo urejeno počivališče nad vasjo, obnavljajo suhozide in jim vračajo izvorno obliko. Vasica živi in diha. Zahvaljujoč maloštevilnim domačinom.

Prvo mesto je bilo v letu 2021 podeljeno dvema vasema:

• 1. mesto – vas Kobjeglava

Kobjeglavi je bilo priznanje za lepo urejeno naselje podeljeno že večkrat. Vas je urejena celostno. Robovi klancev in ozkih gas niso zapleveljeni. S cvetjem in domiselnimi ozelenitvami so jih domačini spremenili v prijetne poti, ki se stekajo v lepo urejena dvorišča. Poti do posameznih kalov so označene. Najkjučnim obiskovalcem in domačinom so namenjene lesene klopi, ki jih srečujemo na zelenicah ob kalih pa tudi v senčnih koticah vasi. Skrb za urejeno vas je tu postala stalnica.

• 2. mesto – vas Tomačevica

Tomačevljani so že pred časom za nov namen usposobili bivšo avtobusno čakalnico in jo spremenili v prijetno čitalnico. Križišče sredi vasi je dobilo novo podobo, kal na koncu vasi je očiščen in obnovljen. Uredili so prijeten družabni prostor ob prenovljenem vaškem domu, poskrbeli za nove zasaditve ob igrišču. V pogovoru z domačini je čutiti zadovoljstvo nad opravljenim delom. In tudi načrtov za naprej jim ne manjka.

• 1. mesto – vas Klanec pri Komnu

Vztrajnost, zagnanost, neizčrpna motiviranost. To so glavni razlogi, zakaj Klanecu tudi letos 1. mesto. Klanec je primer vasi, kjer so posamezniki s svojo zagnanostjo, voljo in željo po lepem okolju uspeli prebiti led in vse to prenesti na širšo vaško skupnost. Vas ni postala taka, kot je od danes do jutri, a rezultati večletnega truda so vidni na vsakem koraku.

Letos so dokončali gradnjo suhozidu ob spodnjem kalu, dogradili pastirsko hišico, preuredili počivališče pod pergolo sredi vasi, zadnji del vasi zaokroža na novo urejeni terasasti del.

Več kot en razlog za priznanje in čestitke.

Besedilo in foto: Tanja Saražin Strnad

Rezultati ocenjevanja vin na območju občine Komen v letu 2021

Ocenjevanje je potekalo v petek, 14. maja 2021, ob 11.00 na gradu Štanjel. Organizirala ga je Občina Komen v sodelovanju s Kmetijsko gozdarskim zavodom iz Nove Gorice. Zbranih je bilo 28 vzorcev: 6 penin, 7 belih vin, 1 rose in 14 rdečih vin.

Komisija, ki so jo sestavljali predsednica Tamara Rusjan ter člani Mojca Mavrič Štrukelj, Andreja Škvarč, dr. Ivan Žežlina, Dušan Plesničar in Majda Brdnik, je ocenila, da je bila večina vzorcev, 97 %, oce-

njena z oceno 16,1 in več, kar pomeni kakovostni razred. Z oceno 18,1 in več, vrhunsko ali izbrani teran PTP pa kar 7 vin.

Rezultati ocenjevanja:

Peneča vina:

1. VINARSTVO REBULA, Brestovica pri Komnu, »Rosa« rose (sorta refošk, vino teran PTP), ocena 18.1

2. GRČA, Hruševica, »Vitovska« (sorta vitovska grganja), ocena 17,88
3. EVA JAZBEC, Sveto, »Teranova penina« (sorta refošk, vino teran PTP 2014), ocena 17,78

Bela vina:

1. DOMAČIJA FURLAN, Kobjeglava, malvazija 2020, ocena 18,18
2. VINARSTVO REBULA, Brestovica pri Komnu, malvazija 2020, ocena 18,1
3. BORUT KRALJ, Kobjdilj, chardonnay 2020, ocena 17,75

Rdeča vina - teran PTP:

1. PERINOVA DOMAČIJA, Komen, teran PTP 2020, ocena 18,33
2. VINARSTVO REBULA, Brestovica pri Komnu, izbrani teran PTP 2020, ocena 18,18
3. ZDRAVKO PIPAN - KMETIJA PIPAN PRI PIROTOVIH, Sveto, teran PTP 2020, ocena 18,10

Za ŽUPANOVO VINO 2021 je bil izbran najbolje ocenjeni TERAN PTP 2020, ki so ga pridelali na Perinovi domačiji v Komnu.

Besedilo: Majda Brdnik, KSS Sežana
Foto: Klemen Gorup

Komisija med ocenjevanjem.

Podelitev priznanj gasilcem za solidarno pomoč pri gašenju požarov v Severni Makedoniji

V začetku meseca avgusta so v Severni Makedoniji izbruhnili obsežni gozdni požari. Zaradi njihove obsežnosti in izrednih vremenskih razmer se je situacija iz dneva v dan slabšala. Tako je Severna Makedonija 3. avgusta zaprosila za mednarodno pomoč v okviru mehanizma Unije za civilno zaščito v obliki enote za gašenje gozdnih požarov z vozili.

Slovenija je pomoč zagotovila že naslednji dan. Najprej v oblikičasne sestave civilne zaščite za gašenje gozdnih požarov, ki je štela 48 pripadnikov in 17 vozil. Pozneje, 10. avgusta, pa je bila na teren napotena rotacija enote civilne zaščite za gašenje požarov v naravnem okolju z 51 pripadniki in štirimi vozili.

Obširne akcije so se udeležili tudi pripadniki Prostovoljnega gasilskega društva Komen, skupno z ostalimi člani ZGRS Sežana. Naši, preizkušeni kraški gasilci, navajeni podobnih situacij, so se v Severni Makedoniji še enkrat dokazali. S svojo srčnostjo, požrtvovalnostjo in zagnanostjo so prizadetim nudili prepotrebno pomoč. Tudi njihova zasluga je, da so požare dokaj hitro obvladali in

uspeli vzpostaviti kolikor toliko normalne razmere. Najpomembnejše pa je, da so ohranili svoja življenja in življenja prizadetih domačinov.

Danes, ko so zopet doma in je vse »slabo« pozabljeno, pripovedujejo samo še o srčnosti in neizmerni hvaležnosti domačinov, ki je ne bodo nikoli pozabili.

Za njihove zasluge in pomoč pri gaše-

nju požarov v Severni Makedoniji je župan Občine Komen, mag. Erik Modic, v soboto, 28. avgusta 2021, podelil priznanje Prostovoljnemu gasilskemu društvu Komen in Zavodu za gasilno in reševalno službo Sežana.

Besedilo in foto:
Občinska uprava Občine Komen
Besedilo: Tanja Saražin Strnad

Nova lokacija bankomata v Komnu

Z mesecem septembrom se lokacija obstoječega bankomata v Komnu (pred bivšo poslovalnico banke Intesa Sanpaolo), ukinja. Novi, že delujoči bankomat, je sedaj lociran nekoliko

metrov višje, na vogalu, in sicer nasproti Špacapanove hiše. Na naslovu Komen 88a.

Tudi ta bankomat bo deloval pod okriljem banke Intesa Sanpaolo.

Občinska uprava Občine Komen

Medgeneracijski park Sveto

Občina Komen se je odločila za izvedbo operacije v javno lokalno infrastrukturo z nazivom MEDGENERACIJSKI PARK SVETO. Z operacijo je Občina Komen kandidirala za dodelitev nepovratnih sredstev na 3. javnem pozivu za izbor operacij za uresničevanje ciljev Strategije lokalnega razvoja na območju občin Divača, Hrpelje-Kozina, Komen in Sežana v letu 2020, ki se financira iz sredstev Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja.

Projekt je nastal na osnovi pobud občanov, ki več let izražajo nujnost ureditve javnega prostora, kjer bi se lahko srečevale različne starostne skupine. Zavedamo se, da v času uporabe elektronskih medijev, se ljudje vse bolj oddaljujejo in ustvarjamo »zidove« okrog sebe. Z izvedbo projekta medgeneracijskega parka se bomo spet srečevali na javnem mestu, predvsem medgeneracijsko, saj je za grajenje učinkovite skupnosti potrebno, da se tako znanje starejših kot mladih deli znotraj starostnih skupin.

Poleg navedenega je velik poudarek v medgeneracijskem parku aktivno preživljanje prostega časa na vadbenih orodjih ter osvajanje pozabljenega znanja o življenju ob kalu. Tukaj mislimo tako na simbiozo med prebivalci in vodo v preteklosti kot tudi na habitat določenih živalskih vrst ob kalu.

V preteklosti so kali ter okolica že bili urejeni in vzdrževani, ker niso opravljali osnovne funkcije (zadrževanje vode). V preteklih letih so se tam že izvajali tematski večeri (npr. branje zgodb ...).

V sklopu projekta smo se povezali s tremi partnerji, in sicer društvom S'čanski puntarji, Športno zvezo Komen in Območno razvojno agencijo Krasa in Brkinov. Izdelali bomo brošuro ter video predstavitev, ki bodo namenjeni spodbujanju pravilne uporabe vadbenih naprav ter predstavitev tematike življenja ob kalu.

Kot pomemben del projekta je predvidena tudi raziskava potencialov, ki bo omogočila možnosti širitev medgeneracijskih parkov tudi na širše območje Krasa in Brkinov, in sicer v občine Sežana, Divača in Hrpelje-Kozina.

Projekt ima eno fazo.

- Občina Komen je izvedla gradbeno-obrtniška dela za namestitve 12 vad-

benih naprav, za katera je bilo izvedeno JN v višini 50.825,59 EUR z DDV.

- Društvo S'čanski puntarji bo izvedlo predavanja 3-krat o življenju ob kalu nekoč in danes. Področje je pred leti preučeval že pokojni biolog in raziskovalec, domačin Igor Maher. Tematska predavanja bodo potekala od poletja 2021 do konca leta 2021. Med prebiranjem zgodb jih bo posnel profesionalni snemalec, ki bo nastale avdio in video posnetke prilagodil za objavo na spletu. Cilj snemanj je, da se zgodbe in preko digitalizacije ohranijo za nadaljnjo rabo. S tem dosežemo tudi večji trajnostni učinek operacije in projekta.
- Športna zveza Komen bo izvedla prikaze na vadbenih orodjih za različne starostne skupine (otroci, mladi, odrasli, starejši) za vsako skupino 5-krat. V ta namen bodo pripravili posebne sklope vaj, ki bodo prilagojena za vadbena orodja in ogrevanje.
- ORA Krasa in Brkinov bo skrbela za promocijo in vidnost Medgeneracijskega parka Sveto na celotnem področju LAS Krasa in Brkinov ter širše. V ta namen bo izdelala informativno brošuro, v kateri bodo prikazana naravna dediš-

čina kala v Svetem nekoč in danes kot tudi vadbene naprave ter prikaz vadbe na le-teh. Brošura bo v nakladi 1000 kos natisnjena in razdeljena po širšem področju LAS Krasa in Brkinov. Na ta način bo zagotovljen dostop najstarejši generaciji, ki ne posega po digitalnih orodjih v tolikšnem obsegu kot druge generacije. Poseben poudarek bo namenjen digitalni predstavitvi na spletu in socialnih omrežjih, kjer bo vsebina brošure z vključenimi video predstavitvami, prilagojenimi za uporabo na različnih digitalnih medijih.

- ORA Krasa in Brkinov bo skrbela za koordinacijo med partnerji za pripravo vsebin promocijskega materiala (brošura, avdio video material, splet, socialna omrežja) ter izvedbo raziskave s ciljem multiplikacije učinkov Medgeneracijskega parka Sveto na širše območje LAS Krasa in Brkinov. V ta namen bo izdelala raziskavo, ki bo preverjala možne nove lokacije postavitve primerljivih medgeneracijskih parkov oziroma vadbenih naprav.

Besedilo in foto:
Boštjan Frančeškin, občinska uprava

Fekalna kanalizacija, vodovod – Alu Komen

Občina Komen je pristopila k izvajanju projekta »Fekalna kanalizacija, vodovod – Alu Komen«, ki obravnava izgradnjo fekalne kanalizacije in rekonstrukcijo vodovoda za potrebe objektov na območju bivšega Alu Komen ter izvedbo kableske kanalizacije za elektrovod. Investitor je Občina Komen za izgradnjo fekalne kanalizacije in rekonstrukcijo vodovoda, Elektro Primorska, d. d., za izvedbo kableske kanalizacije za elektrovod.

Izvede se fekalni kanal F1 dolžine 211 m, ki se priključi na obstoječo fekalno kanalizacijo v jašku na cestnem priključku na parceli 3528/7, na JV območja ob-

delave, SZ od mesta priključitve prečka regionalno cesto Komen–Gorjansko, poteka ob regionalni cesti cca 22 m in nato proti SZ v cesti med industrijskimi objekti do konca parcele 1799/1.

Na kanalizacijo bodo priključeni obstoječi industrijski objekti, upoštevati pa je potrebno tudi možnost priključitve objektov industrijske cone, ki je predvidena SZ od obravnavanega območja.

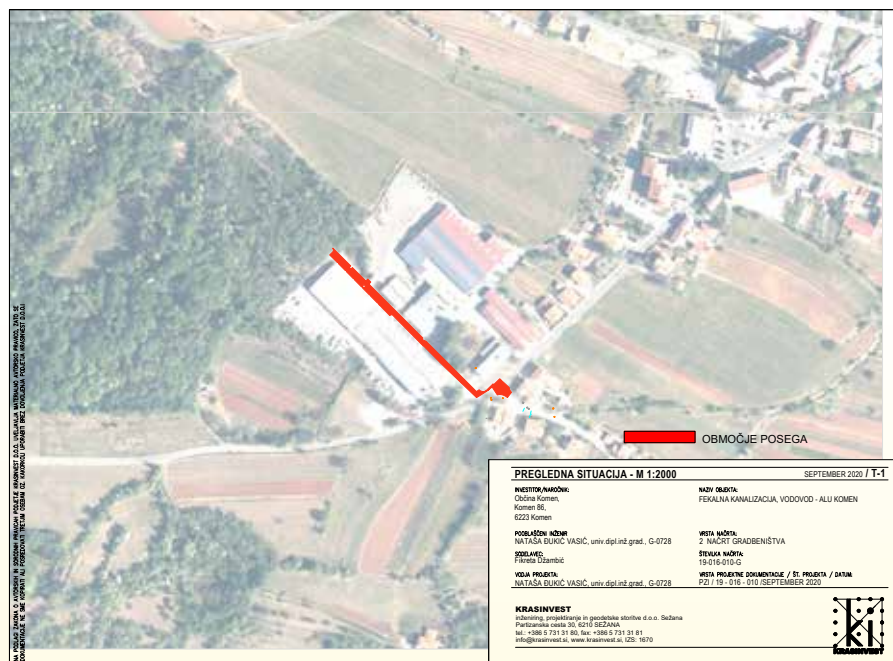
Predvidena je rekonstrukcija obstoječega vodovodnega omrežja in hidrantnega omrežja v industrijski coni. Vzporredno s kanalizacijo se zgradi cevovod NL DN 125 v dolžini 200 m. Na mestih

priključkov za posamezne objekte v industrijski coni so predvideni vodomerni jaški. Trasa vodovoda od mesta priključitve poteka vzporredno s traso fekalne kanalizacije in elektro kableske kanalizacije.

Kableska kanalizacija za elektrovod se izvede sočasno s fekalno kanalizacijo in vodovodnim omrežjem. Potek kableske kanalizacije je od elektro jaška na parceli 3528/7 vzporredno s fekalno kanalizacijo. Izvede se tudi povezavo med predvidenim kablovodom in obstoječo transformatorsko postajo, locirano na parceli 1818/7. Od obstoječe transformatorske postaje (TP) Aluminij Komen do kableske kanalizacije se predvidi kablesko kanalizacijo kapacitete 6 x STG fi 110 mm + 4 x STG fi 160 mm.

Besedilo in foto: Boštjan Frančeškin, občinska uprava

Projekt Dnevni center Komen

Sodelovanje med Občino Komen in Domom upokojencev Nova Gorica bo kmalu obrodilo prve sadove, saj so se začela obnovitvena dela na objektu nekdanje stare menze. Dom upokojencev Nova Gorica je v začetku meseca marca objavil razpis za izbiro izvajalca gradbenih in drugih del na objektu, namenjenemu dnevnemu varstvu starejših.

Leto 2020 se je kljub negotovosti, ki jo prinaša obdobje epidemije, zaključilo s pozitivnimi občutki, saj je Dom upokojencev Nova Gorica uspešno kandidiral in pridobil sredstva za financiranje obnove zapuščenega objekta in njegove okolice v Komnu. Objekt, ki je bil nekdanj namenjen gospodinjki dejavnosti, zatem

pa kazil podobo naselja Komen, bo kmalu pridobil drugačen pomen in namen. V njem se bodo srečevali starejši ljudje, ki se radi družijo in aktivno preživljajo svoj prosti čas, potrebujejo pomoč in varstvo, ali povsem samostojni ljudje, ki si želijo le klepeta in dobre družbe. Prednosti tovrstnega projekta so številne, poleg zagotavljanja dodatnih socialnih storitev in podpornih mehanizmov za starejše ljudi in njihove sivoce, le-ta prinaša tudi dvig kakovosti bivanja vseh občanov, dodatna delovna mesta, nove finančne priložnosti za gostince, ureditev in osmislitev opuščenih površin in objektov in še bi lahko naštevali.

Izvajanje projekta Dnevni center Ko-

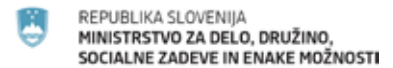
men se je uradno začelo že novembra 2020 s podpisom pogodbe prejete s strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti RS, dejansko pa so se pripravljalne aktivnosti začele že veliko prej. Sedaj se nahajamo v obdobju, ko so se začela izvajalska dela na objektu in njegovi okolici.

Zasluge za snovanje projekta Dnevni center Komen gredo pobudnikoma, Občini Komen in Domu upokojencev Nova Gorica, pri financiranju pa gre zahvala Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti RS, ki bo zagotovilo sredstva v višini 347.844,30 EUR. Celotna vrednost projekta pa znaša 349.046,94 EUR.

Dnevni center starejših predstavlja velik doprinos občini Komen in širši okolici, vendar za zagotavljanje pozitivnega vzdušja, vesele in zdrave starosti smo pomembni vsi, tudi vi, dragi občani, ki nam boste z vašim znanjem, zanimanjem in veseljem, pomagali utirati novo pot, za sedanje in vse prihodnje rodove. Obstoje tovrstnih centrov pomeni, da bomo starejši ljudje lahko ostajali dlje časa doma, kasneje odhajali v dom, posledično finančno privarčevali ter razbremenili svojce in prijatelje, ki nas oskrbujejo ali nas še bodo oskrbovali.

V naš center boste vabljeni prav vsi občani, ki potrebujete posvet, pomoč ali le prijateljski klepet, predvidoma že v letu 2022.

 Dom upokojeencev
NOVA GORICA

Projekt delno financira MDDSZ ter Evropska unija, in sicer iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR). Projekt se financira iz Operativnega programa evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020, prednostne osi 9 »Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine«, prednostne naložbe 9.3 »Vlaganje v zdravstveno in socialno infrastrukturo, ki prispeva k razvoju na nacionalni regionalni in lokalni ravni, zmanjšanje neenakosti glede zdravstvenega stanja, spodbujanje socialnega vključevanja z lažjim dostopom do socialnih, kulturnih in rekreacijskih storitev in prehod z institucionalnih storitev na storitve v okviru lokalnih skupnosti« in specifičnega cilja 9.3.1 »Izboljšanje kakovosti skupnostnih storitev oskrbe« OP EKP 2014–2020.

Tanja Peloz,
Dom upokojeencev Nova Gorica

Prenova sanitarij v enoti Vrtca Komen

Čas poletnih počitnic, ko je v vrtcih nekoliko manj otrok kot običajno, je Občina Komen izkoristila za prepotrebno prenovo sanitarij v enoti Vrtca Komen, ki ob dozidavi vrtca v letu 2013 niso bile obnovljene. Prenovo je izvedlo podjetje AREL oprema, d. o. o., iz Bilj. Pogodbena vrednost prenove znaša okoli 52.000 EUR z DDV.

Nad pridobitvijo so po besedah vzgojiteljic vrtca najbolj navdušeni otroci.

Besedilo in foto: Občinska uprava

Hvala za novo kopalnico.

Vsi iz Vrtca Komen

Investicije v sklopu projekta Kaštelir

V sklopu zaključenega projekta Kaštelir, sofinanciranega s sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj, Programa sodelovanja Interreg V-A Slovenija-Hrvaška, se je pod taktirko arhitektke Nataše Kolenc uredilo vrh hriba Turn v Štanjelu. Območje je bilo v preteklosti neurejeno, zaraščeno in deloma prekrito z začasno deponijo kamnitega materiala, ki se je tam nahajala še iz časa gradnje infra-

strukture v starem delu Štanjela. Deponijo se je odstranilo, izvedlo arheološke raziskave in površino poravnalo glede na podatke o zgodovinskih plastnicah hriba. Na ta način se je pridobilo površino, ki se jo bo v nadaljevanju lahko uporabljalo za različne namene. Sestavo tal se je izboljšalo z dodajanjem avtohtone zemljine, na katero se je posejalo travo in vzpostavilo kraški travnik. Poseben

poudarek projekta je bil tudi na ohranjanju kulturne dediščine, zato se je izvedlo konservatorska in restavratska dela na ostalinah stolpa. S tem se je odstranilo rastje in utrdilo njegovo zidovje ter tako omogočilo, da bo lahko še nadalje kljuboval času. Urejanje območja se je nadaljevalo s postavitvijo dveh nizov kamnitih klopi in kamnitega pitnika, odstranitvijo industrijske ograje vodoh-

rana in montažo nove lesene ograje na zunanji, južni strani. S tem se je pridobilo razgledno ploščad na vrhu hriba. Dela so obsegala tudi postavitve kovinskih dostopnih stopnic do ostalin stolpa, tlakovanje dovozne poti ter namestitve označevalnih tabel in vzpostavitev sistema za digitalno vodenje po Štanjelu. Investicija je znašala približno 58.000 EUR, od tega je bilo s strani EU zagotovljenih približno 42.000 EUR.

V Kobjdijlskem stolpu se je v sklopu projekta Kaštelir postavila potrebna infrastruktura in oprema za razstavo »Skriti Štanjel« po zasnovah arheologinje Vere Vidrih Perko in arhitektke Nataše Kolenc. Pritlični sprejemni prostor stolpa je opremljen z interaktivnim zaslonom, v zgornjih etažah pa se nahaja razstavna vsebina (pritličje: sprejemni prostor, projekcijska soba; 1. nadstropje: Štanjel v dobi gradišč – kaštelirjev; 2. nad-

Vrh hriba Turn v Štanjelu.

Razstava v Kobjdijlskem stolpu. (Foto: Ivana Žigon)

stropje: Štanjel od antike do sedanjosti; razgledna terasa). V spodnji etaži sosednjega objekta je z zaslonom in stoli opremljena projekcijska soba, ki bo poleg predvajanja vsebin projekta služil tudi za razne druge namene vaščanov. Investicija je znašala približno 22.000 EUR, od tega je bilo s strani EU zagotovljenih približno 18.500 EUR.

Besedilo: Občinska uprava
Foto: arhiv projekta Kaštelir

Štrekljeva nagrada za leti 2020 in 2021

Letošnja podelitev Štrekljeve nagrade je bila v marsičem izjemna. Slovesnost je zaradi obnove Štrekljeve domačije v Gorjanskem tokrat potekala v Viteški dvorani v Štanjelu. V nedeljo, 4. julija, ob 17.00 so podelili kar dve nagradi, saj je lanska prireditev zaradi epidemije odpadla. Nastopila sta tudi dva slavnostna govornika. Konec koncev pa sta izjemna tudi oba nagrajenca, Božidar Premrl in Marija Makarovič.

Štrekljeva nagrada se imenuje po leta 1859 v Gorjanskem rojenemu filologu in etnologu, dr. Karlu Štreklju. Podeljuje se za področje zbiranja in ohranjanja ljudskega izročila, ne le za nesnovno dediščino, temveč tudi za izjemne dosežke na področju raziskav tako zelo snovne dediščine, kot je kamen in njegova obdelava, s čimer se ukvarja nagrajenec za leto 2020, Božidar Premrl. Predlagatelj nagrajenca in prvi slavnostni govornik, dr. Mar-

ko Terseglav se je spominjal skupnih let študija ter opisal studioznost, vztrajnost in natančnost nagrajenca, zaradi katerih pride do dna veliko na videz nerešljivim vprašanjem, ki jih postavljajo anonimna kamnoseška dela. Poudaril je, da je prav po zaslugi Božidarja Premrla kamnoseštvo danes pomembna etnografska tema. Sam nagrajenec se je v zahvali spomnil svojih informatorjev in kamnosekov, ki so vir in navdih njegovega dela,

posebej pa je omenil Koprivo, njene kamnoseke, dokumente in nenazadnje velikega Milka Matičetovega, katerim je posvetil svoje zadnje knjige.

Dr. Tomaž Simetinger pa je v svojem govoru opisal anekdote iz skupnega terenskega dela z nagrajenko za leto 2021, dr. Marijo Makarovič. Prikazal jo je kot neutrudno delavko, sistematično raziskovalko, toplo sogovornico in pozorno sodelavko. Opisal je, kako se njeno bivanje pri ljudeh pogosto ne konča le z njeno knjigo – študijo kraja, ki se mu je posvetila, temveč tudi s knjigo posameznika, pri katerem je bivala, saj mu pomaga pri izdaji. Opazil je, da je sam kot etnograf le redko raziskoval kraje, ki jih ne bi že prej obiskala Marija Makarovič, katere se prebivalci vedno spominjajo z veseljem in hvaležnostjo. Tudi sama nagrajenka se je spomnila terenskih in arhivskih raziskovanj, potovanj v odročne kraje z vlakom, kolesom in peš, svoje posebne ljubezni do Koroške in njenih samotnih kmetij, pa tudi raziskovanja po Krasu.

vali člani društva, ki se imenuje po njem. Ljubezenske ljudske pesmi so zapele pevke Kulturnega društva Karla Štreklja, folklorna skupina tega društva pa je pod umetniškim vodstvom Tomaža Gantarja zaplesala in prikazala belokranjske običaje ob kresni noči.

Po sklepu odbora za podelitev Štreklje-

ve nagrade se bo ta odslej podeljevala na dve leti, s čimer bo njena vrednost še večja.

Božidar Franc Premrl je prevajalec in raziskovalec kamnite dediščine. Rodil se je leta 1947 v Vipavi in leta 1971 diplomiral na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Od magistrske naloge naprej se posveča raziskovanju tradicionalnega kamnarstva in kulture kamna v najširšem pomenu teh besed. Delal je kot svetovalec za področje kamnite dediščine na Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije in v Restavratorskem centru Zavoda za varstvo kulturne dediščine Republike Slovenije. Tradicionalno kamnarstvo in kulturo kamna raziskuje tako na terenu kot v arhivih, predvsem na Primorskem, pa tudi v drugih slovenskih pokrajinah in v italijanskem zamejstvu. Zanima ga stavbna zgodovina cerkva ter kamnitih znamenj, pri raziskovanju pa je odkril številna imena ustvarjalcev te, doslej pretežno anonimne arhitekture. Sistematično popisuje kamnoseške znake, ukvarja pa se tudi z epigrafiko – proučevanjem

Prisotne obiskovalce in nekdanje nagrajence sta pozdravila župan Občine Komen Erik Modic kot predsednik odbora za podelitev nagrade in vršilka dolžnosti direktorice Javnega sklada za kulturne dejavnosti republike Slovenije Metka Šošterič. Javni sklad prispeva dva člana v odbor za Štrekljevo nagrado, hkrati pa soorganizira prireditev ob podelitvi. Preostale članke župan imenuje iz Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ki danes nadaljuje Štrekljevo delo zbiranja in raziskovanja ljudskega izročila.

Slovesnost so vodile misli Karla Štreklja, kulturni program pa so prispe-

napisov v kamnu. Rezultate svojih raziskav objavlja v strokovnih monografijah, zbornikih in revijah. Božidar Premrl se je ukvarjal s kamnito strešno kritino stavb na Primorskem in vodil terenske raziskave za pridobivanje primerne kamna. Sodeloval je pri restavriranju različnih objektov kamnite kulturne dediščine, postopke dokumentiral in na podlagi izkušenj zapisal in izdal obširen program konservatorsko-restavratorskih posegov.

Marija Makarovič je raziskovalka različnih etnoloških področij, od oblačilne dediščine, preko opisov izročila krajev in njihovih prebivalcev, do zapisov življenjskih zgodb posameznikov. Rodila se je leta 1930 v Ljubljani. Leta 1964 je doktorirala na temo iz etnologije na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Med letoma 1953 in 1989 je bila zaposlena v Slovenskem etnografskem muzeju. V svoji več kot šestdesetletni etnološki karieri je izdala preko 40 znanstvenih monografij, uredila več kot 30 zbirk ter napisala preko 400 strokovnih člankov, recenzij ter katalogov ob razstavah. Pomemben delež njenega dela predstavljajo te-

renske in arhivske raziskave, ki celostno obravnavajo posamezne krajevne enote. V teh študijah večkrat dokumentira tudi pesemsko, pripovedno, plesno, ustno in drugo izročilo. Marija Makarovič je kot etnologinja danes najbolj poznana po številnih študijah, posvečenih oblačilni kulturi na Slovenskem. Vrsto desetletij je sodelovala s številnimi folklornimi skupinami na Slovenskem ter prenaša-

la raziskovalna spoznanja v odrsko (po) ustvarjalno delo. Stroka ji priznava pionirsko delo in uvajanje novih metodoloških pristopov. Pri svojem strokovnem delu je izjemno angažirana, pronicljiva, predvsem pa topla osebnost, ki v središču svojega delovanja postavlja malega človeka in njegove potrebe.

Besedilo: Neža Bandel
Foto: Miloša Valenčiča

Iz vaških skupnosti

Pohod v kresno noč v Kobjeglavi

Tako kot že nekaj let je tudi letošnje društvo Kraški slavček Kobjeglava-Tupelče organiziralo pohod v kresno noč. Kljub vročini se ga je udeležilo lepo število ljudi. To je bil voden pohod po poteh in sledih naših prednikov od prazgodovine dalje.

Zbrali smo se v četrtek, 24. junija 2021, ob 19. uri pred kulturnim domom v

Kobjeglavi. Po registraciji udeležencev smo šli po poti Kobjeglava-Kosovelje. Po približno treh kilometrih smo zavili levo na pot proti Tupelčam. Kmalu smo prišli do mesta, kjer so prazgodovinska najdišča. Iz razlage Jožefa Abrama smo izvedeli marsikaj o naših prednikih. Že pred več kot štiri tisoč leti so naši predniki ugotovili, da je to mesto primerno za bivanje, saj je v krogu dva kilometra več kot deset jam, nekatere so primerne za bivanje in naši predniki so se tam naselili.

Posebno mesto ima Jelenca jama, ki je dolga 177 m, na vhodu je globoka 37 m, največja globina je 74 m. Sedanji vhod v jamo je tam, kjer se je strop jame udrl, zato je vhod lijakast in je na dnu mnogo materiala. V času naših prednikov je bil drugi vhod tako, da so ljudje lahko prišli v jamo. Marchesetti je leta 1879 Jelenco jamo raziskoval in z najdbami dokumentirano ugotovil, da so tam bivali ljudje pred okrog 2000 leti pred našim štejem. Ta jama je znana tudi kot lepa jama z

lepimi kapniki in tudi kot grobišče. Leta 2013 je skupina pod Dežmanovim vodstvom jamo raziskala, v jami je še vedno kar precej okostij.

Leta 1879 je Marchesetti raziskoval tudi travnik blizu Jelence jame in tudi tam dokumentirano našel ostanke bivanja ljudi, ki so tam bivali 2000 let pred našim štejem. Vse najdbe so shranjene v trža-

Pohodniki.

Gradišče Kobjeglava.

škem muzeju. Ti kraji so zanimivi tudi za današnje arheologe. Opravili so že prve raziskave in sedaj so v planu prva arheološka izkopavanja.

Mi smo se ustavili prav pri tem travniku. V bližini so tudi ostanki gradišča Gradina, ki je tik nad Puščevim dolom. Večji del gradišča je na Švagličevi parceli (Kobjeglava). Gradišče Gradina je leta 1974 raziskoval Slapšak, najdb ni, je pa lepo vidnih nekaj tudi daljših zidov, na lidar posnetkih pa celoten obris gradišča. Tam so živeli naši predniki nekje od leta 1600 do 500 pred našim štetjem.

Od teh najdišč smo šli dalje proti Kobjeglavi. Del poti nas je vodil po rimski

cesti, ki je potekala od Štivana preko Komna, Kobjeglave in Kobjdilja na Vipavsko. Ob tej cesti je nastalo rimsko naselje med Kobjeglavo, Štanjelom in Hruševico. Najdb, ki to potrjujejo, je več. Zadnja je iz leta 2008, ko so pri rekonstrukciji daljnovoda blizu Tupelč odkrili ostanke rimske hiše.

Šli smo tudi mimo parcel z ledinskimi imenom Staje blizu pokopališča. Pleterski piše, da je v Kobjeglavi pri Zbridhovich živel Gen Mele, ki je čuval konje rihemberških grofov. Ko mu je poginila najljubša kobila, je odsekal njeno glavo in jo obesil na Staje. Od tod je nastalo ime Kobjilja glava, Kobjeglava in še več variant.

Renčelj in drugi opisujejo, da so pastirji z ovcami na Stajah počivali na poti iz Pivke in okolice na zimsko pašo proti Devinu in okolici. Na kalu Pečvale pri Stajah so ovce tudi napajali.

Na koncu pohoda smo se dobili na koncu vasi pri Čotnem kalu. Ob kozarčku so nastali zanimivi pogovori in veselo druženje, ki je bilo še večje, ko smo zakurili kres na ta kresni večer. Razšli smo se veseli zaradi druženja in zadovoljni, da smo slišali marsikaj novega o naših prednikih. Želimo, da bi se drugo leto spet srečali in da bi tudi drugi ljudje spoznali našo zgodovino, saj jo premalo poznamo, tudi uradne institucije.

Besedilo in foto: Jožef Abram

Ivanji Grad – otvoritev čitalnice

Na Ivanjem Gradu so v prenovljeni hišici avtobusne čakalnice otvorili že drugo čitalnico v komenski občini. Prva čitalnica je nastala v Tomačevici, kjer se je tovrstna ideja porodila domačinki Adrijani Konjedič, ki o tem pravi tako:

»Ko sem gledala to razsuto in zanemarjeno avtobusno postajo, se mi je porodila zamisel, kako bi to, takorekoč, smetišče spremenili v prijeten kotiček, kjer bi postavili police s podarjenimi knjigami in kjer bi se ljudje in predvsem otroci, ki čakajo na šolski avtobus, dobro počutili.«

In tako je tudi bilo. Ljudje so bili navdušeni, poprijeli so za delo in nastala je prva

Po otvoritvi je sledilo druženje pri novi čitalnici.

čitalnica, ki ne služi samo za čakanje avtobusa, ampak tudi za brezplačno izposojanje knjig v smislu vzemi-preberi-vrni, za branje, druženje itd. Tu se ustavljajo tudi obiskovalci iz drugih občin, celo turisti zaidejo notri. Vse to kaže na to, da je ideja čitalnic zelo dobra, saj ljudje še vedno radi preberejo pravo navadno knjigo, ki je elektronska knjiga ne bo nikoli izpod-

rinila. Ker to zgodbo sama dobro poznam, bi pripomnila, da je ta dogodek v vasi spodbudil še več drugih dejavnosti. Ljudje so se začeli veliko bolj družiti in marsikatera zamera med posamezniki se je zgladila.«

Ta zgodba je v občini postala tako odmevna, da so se za to začele zanimati tudi druge vaške skupnosti in je tako do

Župan in mali pomočnik režeta trak nove čitalnice.

Prižig kresa pri kulturnem domu.

otvoritve druge čitalnice najprej uspelo priti Vaški skupnosti Ivanji Grad. Sredi vasi, ob glavni cesti, kjer stoji res lepo prenovljena avtobusna čakalnica, se je na četrtek, 24. junija 2021, v popoldanskih urah zbralo kar lepo število ljudi. Po kratkem, a zelo lepem kulturnem programu, ki so ga pripravili domačini sami in ga je povezoval predsednik vaške skup-

nosti Stojan Tavčar, je sledila otvoritev, ko sta slavnostno prerezala trak na vratih župan in mali pomočnik iz vasi.

Po otvoritvi je sledila pogostitev, ki se je nato izpred čitalnice premaknila na konec vasi h kulturnemu domu, kjer so zvečer zakurili še kres, bilo je namreč tudi obdobje kresne noči, ko se po starih običajih še danes prižigajo kresovi v

čas praznika sončnega božanstva, ki so ga naši davni predniki slavili v usodnem času zorenja žita. Tu bi pripomnila, da se sicer kresna noč praznuje iz 23. na 24. junij. Ker pa je bil glavni namen družjenja otvoritev čitalnice, so to zanimivost temu prilagodili.

In tako se je prijetno druženje nadaljevalo še dolgo v noč.

Besedilo in foto: Suzana Stanko

Obnova vaške cerkve v Hruševici

Hruševljani radi živimo v lepem in urejenem okolju. V ta namen je bilo s pomočjo občine kot tudi s prostovoljnim delom – robutami že marsikaj postorjenega. Le naša cerkva svetega Jožefa je sredi vasi na Goricah kot speča Trnjulčica potrpežljivo čakala, da se spomnimo tudi nanjo. Bila je v slabem stanju, zato smo se vaščani na pobudo župnika Cirila Ceja odločili za obnovo. Stavba je spomeniško zaščiten, zato smo potrebovali soglasje Zavoda za varovanje kulturne dediščine Nova Gorica. Njihovi strokovnjaki so spremljali in svetovali pri obnovitvenih delih. Notranjost je na novo prepletkana, obnovljena je električna napeljava in sprednji del fasade. Mnogo dela je bilo

opravljenega brezplačno, tako na primer obnova lestence in križevega pota. Del sredstev smo zbrali vaščani s pomočjo donatorjev, ostalo je prispevala občina.

Drugo nedeljo v avgustu praznujemo s šagro. Ob tej priliki smo pripravili lepo slovesnost in ponovno blagoslovitev obnovljene cerkve. Župnik Ciril Cej se je zahvalil vsem, ki so z denarnimi prispevki kot tudi z delom prispevali k temu, da naša cerkva ni več speča Trnjulčica, ampak prebujena sije v vsej svoji lepoti. Hruševljani smo ponosni nanjo.

Vida Luin

V Hruševici se dogaja ...

V soboto, 7. avgusta 2021, je bilo v Hruševici veselo, saj nam je uspelo izpeljati tradicionalno šagro ob godu sv. Lovrenca. Zbralo se nas je kar 130 vaščanov, njihovih sorodnikov in prijateljev. Po krajšem nagovoru župana, mag. Erika Modica,

je zaigrala skupina Strel in na plesišču je postalo živahno. Zabavali smo se mladi in malo manj mladi. Enoletni premor je prebudil tudi tiste, ki bolj redko zavrtijo svoje pete. Da nismo bili žejni in lačni, je skrbela uigrana domača ekipa, ki je hkrati

postregla z obilico dobre volje. Poseben lesk so prireditvi dali naši najmlajši. Na odru so se predstavili Ula Kobil, Tjaž Furlan in Maksimilijan Žvokelj na harmoniki, Gabriel Simčič na tolkalih in Žiga Bolje na kitari. Pokazali so, da bo v naši vasi tudi v bodoče razigrano in zabavno. Rajanje se je nadaljevalo pozno v noč, za najbolj vzdržljive do jutranjega svita. Vsem skupaj iskrena hvala.

Besedilo in foto: Marjan Mržek, VS Hruševica

»Več kot nas pride, lepše nam bo«

Tudi letos smo v Tomačevici že četrtrič zapored organizirali vikend kamp, ki se je odvijal v prvi polovici avgusta. V prvem tednu smo ozračje ogrevali z rekreativno košarko med starejšimi in mlajšimi, ki ta šport tudi trenirajo. Ker so bili mlajši kar velik zalogaj za starejše, je bilo po vsaki tekmi obvezno druženje, ki je utrujene mišice regeneriralo.

V petek, 6. avgusta, se je kamp z motom »Več kot nas pride, lepše nam bo« uradno začel z dvigom zastave in prižigom taborniškega ognja. Otroke smo sprejeli v kamp in jim pomagali postaviti šotore. Poleg staršev, ki smo bili prisotni pri kampiranju, so se kampa udeležili tudi nonoti in none s svojimi vnuki. Vodja kampa, Veliki poglavar« Jaka Jančar, je ob prihodu v kamp vse udeležence seznanil s pravili, ki veljajo v kampu, in strogo prepovedal uporabo mobilnih telefonov.

Letos se je na veliko presenečenje udeležilo kampa več kot dvajset otrok, starih od 3 do 16 let. Da otrokom ni bilo dolgčas, smo za animacijo skrbeli Darka, Bogdan in Nika. Otroke smo razdelili v dve skupini – modri in zeleni, ki sta med seboj tekmovali za prestižni prehodni pokal. Ekipi sta se merili v raznih spretnostnih igrah, v izzivih preživetja v naravi in v orientacijskem teku »Kje je medo Marko in kam se je skrila cigo Žarko«. Izzive preživetja v naravi je vodila Ana Jančar. Otroci so se naučili zakuriti ogenj s pomočjo baterije in žvečilnega gumija, s

pomočjo tampona in s kresilom. Izdelali so si ogljeni les. Na švedski bakli so pekli kokice, iz vreč za smeti pa so si izdelali splav in ga preizkusili v bazenu. Dobili so tudi priložnost, da si sami pripravijo večerjo. In tako smo dobili več kot dvajset receptov za pečene hrenovke na ognju.

Po večerji smo imeli nočne sprehode v bližnji okolici, nočno kopanje v bazenu in opazovali smo celo meteorski dež ter šteli padce meteoritov.

V drugem tednu je bila že 3. delavnica oblikovanja bonsai dreves. Otroci prinesli na ogled svoje bonsaje, ki so jih prejeli prvo leto, in jih tudi obdelali. Letos je delavnico popestril bodoči sovaščan

Matjaž Rajmondi, ki je v to dogajanje prinesel nekaj nove pozitivne svežine.

Zaključek kampa smo združili z vaškim praznikom velikega šmarna, otvoritvijo prenovljenih prostorov vaškega doma in novim igriščem. Ob druženju vaščanov Tomačevice smo pripravili tombolo z bogatimi nagradami, otroci pa so prejeli priznanje za sodelovanje.

Hvala vsem staršem, donatorjem in vsem, ki so kakorkoli prispevali, da smo zastavljeno uresničili. Porajajo se nove ideje za naslednje leto in videli bomo, kaj bo čas prinesel.

Besedilo: Darka Jančar

Foto: Jaka Jančar

TULMASCOWIZ, Tomačevica skozi stoletja

Športno, kulturno, turistično in razvojno društvo Tomačevica je prvi vikend v septembru otvorilo razstavo z naslovom TULMASCOWIZ, Tomačevica skozi stoletja.

Razstava je plod enoletnega zbiranja starih fotografij, prebiranja člankov in drugih strokovnih publikacij ter pričevanj vaščanov o življenju Tomačevljanov v preteklosti. Pri ogledu razstave se spre-

hodimo od 12. stoletja tja do sedemdesetih let prejšnjega stoletja, spoznamo vaška praznovanja, običaje, način preživetja ljudi. Spoznamo zgodovino male kraške vasice.

Elisabetta Fonti Tenze, ki je vodila izvedbo tega projekta in ji gre pri tem velika zahvala, o tem, kako je razstava nastajala, pove:

»S pripravo te razstave smo se zavedali, da tisti časi niso bili enostavni, da se je moral človek v Tomačevici močno boriti za preživetje, da je ogromno delal in da se je tudi znal dobro družiti in zabavati. Zelo mi pomeni to, da smo se med sabo povezali, si pripovedovali in predebatirali zgodbe iz preteklosti, stalno raziskovali in se dosti spominjali ... in prav ti spomini, spomini, ki so bili včasih živi in so

enkrat obstajali, so danes pomemben del naše zgodovine, za vse nas in za naše potomce.»

Otvoritev razstave, ki jo je vodil Zvone Petelin, so popestrili plesalci in pevci Kulturnega društva Borjač iz Sežane. Otvoritve se je udeležila tudi zgodovinarica dr. Jasna Fakin Bajec, sicer tudi naša sokrajanka iz Komna, ki je izrazila navdušenje nad pripravljeno razstavo in pri tem podarila, da je pomen tovrstnih projektov poleg spoznavanja zgodovine domačega kraja tudi druženje in povezovanje ljudi med seboj.

Prav slednje se je izkazalo tudi ob otvoritvi razstave in v prihodnjih dneh, ko si je mnogo ljudi ogledalo razstavo in nato v medsebojnih pogovorih obujalo spomine.

Hvala vsem članom društva, vaščanom in vsem, ki so sodelovali pri pripravi razstave in otvoritvi le-te oziroma kakorkoli podprli projekt društva.

Razstava bo na ogled tudi v Komnu

in Štanjelu. Več informacij o lokacijah in datumih razstave pridobite na Facebook profilu društva (Društvo Tomačevica).

Besedilo:

Mojca Švara Buda in Elisabetta Tenze

Foto: Igor Tenze

Društveno

Primorci smo gasili v Republiki Severna Makedonija

Na zaprosilo Severne Makedonije za pomoč pri obvladovanju požarov v naravnem okolju, ki so prizadeli državo, se je prek mehanizma Evropske Unije na področju civilne zaščite EU Civil Protection & Humanitarian Aid – ECHO odzvala tudi Republika Slovenija.

V sredo, 4. avgusta 2021, je ob 13.00 iz Logističnega centra ZIR Ljubljana, skladišče Roje na pot proti Severni Makedoniji krenila prva enota primorskih gasilcev, ki so najbolj veščiči gašenja tovrstnih požarov. Na meji Severne Makedonije so bili v

četrtrek ob 7.00 zjutraj, kjer jih je pozdravil direktor Direkcije za zaščito in reševanje Republike Severna Makedonija Bekim Maksuti. Od meje so se odpravili proti vasi Berovo, kamor so prispeli okrog 13.00. Po nastanitvi so se razdelili v dve skupini. Ena skupina je počivala za nočno izmeno, druga skupina pa je že pričela z gašenjem požara, ki so ga tamkajšnje oblasti poimenovala »Požar Berovo«. Požar je ob prihodu gasilcev obsegal več 1000 ha. Gašenje je bilo izjemno zahtevno. Temperature so se povzpelle do 40 °C, zračna vlaga pa je bila pod 20 %. Zaradi vrste rastja je imel požar izjemno intenziteto, zaradi vetra, zračnih vrtincev se je požar še lažje širil. Veliko nevarnost pri gašenju je predstavljal zahteven teren in nepredvidljiv veter, ki je pogosto spreminjal smer, požarni

preskoki pa so se dogajali tudi na razdalji 100 m. Požar je neposredno ogrožal večje vasi Pehchevo, Machevo, Budinarci in več manjših vasi. Naloga gasilcev je bila primarno varovanje ljudi, premoženja in gašenje požara. Gasilci so bili na terenu vsak dan, v povprečju 14 ur, zadnji dan celo 22 ur. Pri gašenju so jim pomagali domačini, vojska in policija. Poleg slovenskih gasilcev so na požaru delovali še avstrijski in bolgarski gasilci. Gašenje požara je potekalo tudi iz zraka. Do konca napolitve prve enote, ki je trajala 7 dni, je gasilcem uspelo požar omejiti in ustaviti širjenje. V ponedeljek, 9. avgusta, so si delo slovenskih gasilcev na terenu ogledali tudi predstavniki slovenskega veleposlaništva v Severni Makedoniji. V sredo, 11. avgusta, je na požar prispela nova enota gasilcev in prevzela naloge od prve enote, ki se je v Slovenijo vrnila v četrtek, 12. avgusta. Prva enota gasilcev je skupno štela 47 gasilcev in pripadnikov CZ, ki so delovali s skupno 17 vozili. Iz našega društva so se skupno odzvali trije člani (dva gasilca kot člana PGD Komen in eden kot poklicni gasilec ZGRS Sežana).

V torek, 10. avgusta 2021, je iz Logističnega centra ZIR Ljubljana, skladišče Roje na pot proti Severni Makedoniji krenila druga enota gasilcev, ki je v Berovo prispela v sredo, 11. avgusta. Po predaji informacij s prvo enoto je druga enota na-

daljevala z gašenjem požara Berovo. Ker je prva enota požar omejila in lokalizirala, je bila glavna naloga druge enote spremljanje stanja požara in gašenje morebitnih ponovitev požara. V obdobju med izvajanjem nalog na samem požaru so se gasilci odzvali še na požar deponije in požar objekta v vasi. Zahvaljujoč hitremu posredovanju se požar hiše ni razširil na okoliške objekte. S tem smo gasilci rešili še vsaj 8 objektov, ki so bili neposredno ogroženi. Med svojim delovanjem so slovenski gasilci redno sodelovali in usklajevali svoje delo z lokalno skupnostjo, lokalnimi in avstrijskimi gasilci, ki so tudi delovali na požaru.

V soboto, 14. avgusta, je bila intervenci-

ja zaključena, tako se je tudi druga enota odpravila proti Sloveniji, kamor so prispeli v nedeljo, 15. avgusta, zvečer.

Druga enota gasilcev je štela 42 gasilcev in 9 pripadnikov Civilne zaščite, ki so nudili podporo. Iz našega društva so se intervencije udeležili 3 člani (dva gasilca kot prostovoljna gasilca PGD Komen in en gasilec kot poklicni gasilec ZGRS Sežana).

Spet lahko rečemo, da smo Slovenci dobro zapisani v Makedoniji in svetu. To, kar smo doživeli tam, ko smo zaključevali z našo odpravo, so ljudje v gostilnah in ulicah vstajali in nam dobesedno ploskali in trobili z avti. Zahvala tamkajšnjih prebivalcev je bila neizmerno velika.

Besedilo in foto: PGD Komen

Strela zanetila požar

V torek, 17. avgusta, je prišlo do požara nad vasjo Brestovica pri Komnu, na pobočju Govca, ki se je širil proti črpališču in vasi Sela na Krasu. Plameni so zajeli sedem hektarjev težko dostopnega terena,

poraščene z grmičevjem, suho travo in borovim gozdom.

ReCO Postojna nas je ob 11.17 obvestil o požaru v naravi nad vasjo Brestovica pri Komnu. Požar je divjal na težko dostop-

nem, strmem, poraščene terenu in se je zaradi močnega vetra hitro širil. Glede na razmere smo se odločili aktivirati dodatne enote iz Kraške gasilske zveze, Gasilske zveze Šempeter-Nova Gorica, Ga-

silske zveze Goriške, poklicnih gasilskih enot ZGRS Sežana in JZGRD Nova Gorica, poveljnika Kraške gasilske zveze, ki je prevzel vodenje intervencije in večje poveljniško vozilo Gasilske zveze Slovenije PV-2. O požaru so bili obveščeni Zavod za gozdove, Kraški vodovod, policija in župan Občine Komen, Uprava za zaščito in reševanje ter poveljnik Gasilske zveze Slovenije. Pri gašenju nam je pomagal tudi helikopter Slovenske vojske. Za oskrbo gasilcev in ostalih udeležencev na požaru je bil aktiviran občinski štab CZ Občine Komen. Požar smo s skupnimi močmi do konca večera omejili, ponoči je na požarišču ostala požarna straža PGD Komen. Naslednjega dne so se aktivnosti na požarišču nadaljevale. Glavne naloge so bile spremljanje in aktivno zalivanje požarne linije. Površina požara je

ocenjena na 7 ha. Skupno je v dveh dneh na intervenciji sodelovalo preko 260 gasilcev s 60 vozili. Pri gašenju požara se je poškodoval en gasilec. Iz našega društva se je intervencije v dveh dneh udeležilo 66 gasilcev s štirimi vozili.

Prostovoljno gasilsko društvo Komen izreka zahvalo vsem gasilskim društvom, ki so priskočila na pomoč pri gašenju požara. Prav tako gre velika zahvala OŠCZ Občine Komen in županu, mag. Eriku Modicu, za logistično podporo, domačinom, ki so nudili pijačo in prigrizke, in ostalim, ki so kakorkoli pripomogli pri gašenju požara. Ob tako neugodnih razmerah, kot sta suša in burja, je potrebno res veliko truda, organiziranosti in izkušenj, pa tudi požrtvovalnosti in solidarnosti, da se je na koncu vse dobro izšlo.

Besedilo in foto: PGD Komen

Društvo Planta dobilo 1. nagrado za ustvarjalnost na Portugalskem

Lansko leto je potekal tretji natečaj za izbiro kulinarčnih in kuhinjskih pripomočkov na temo »MEDITERANSKO-KRAŠKA MAKROREGIJA«, ki ga je organizirala Turistična zveza Slovenije. Tu je za spominek s področja prehrane dobilo 1. mesto Društvo za razvoj kmetijstva in turizma PLANTA iz občine Komen. Vsled tega dosežka jih je Tur. zv. Slov. prijavila na tekmovanje v projektu EVROPSKA REGIJA GASTRONOMIJE, pri katerem je tudi partnerica. Evropsko tekmovanje, drugo zapored, je organiziral Mednarodni inštitut za gastronomijo, umetnost in turizem (ICGAT) v Coimabri na Portugalskem, ki je nosilka naziva Evrop-

ska gastronomska regija 2021–2022. Med 25-timi prijavljenimi izdelki iz cele Evrope je prejelo Društvo PLANTA za sestavljen izdelek KRAŠKA GMAJNA V ŠALCI, 1. nagrado za najbolj ustvarjalno blagovno znamko (Most Creative Branding).

»Naš izdelek KRAŠKA GMAJNA V ŠALCI, tako smo ga poimenovali, ponazarja zgodbo, kjer ima glavno vlogo zeliščni čaj, ki so ga pripravili na kraški kmetiji Buntovi v Škrbini. Poleg gre kraški med z zaščiteno označbo porekla (okus akacije) kraškega čebelarja Ivana Atelška iz Povirja. Nato je tu skodelica (ŠALCA), ki je edinstven izdelek Katje Prunk iz ateljeja Katarina Barbara

iz Tomaja, ter culica (CULCA), ki je sešita iz naravnega materiala (lan, platno) in so jo nekoč uporabljali za to, da so si v njej nosili malico tako otroci na pašo kot kosci in kmetje na košnjo in na njivo. Nazadnje je priloženo še čajno sitce. Zgodbo smo sestavljali kar precej časa. Pri tem nam je bila v veliko pomoč tudi dr. Jasna Fakin Bajec, profesorica zgodovine in etnologinja, s svojimi nasveti in obširnimi znanjem, ki nam tudi sicer že nekaj let veliko pomaga pri naši dejavnosti. Tu bi omenila, da nam je njena pomoč še toliko bolj pomembna, ker je tudi sama domačinka (Komenka). Na koncu naj povem, da smo v Društvu zelo veseli evropske nagrade, saj smo s tem tudi mi pripomogli k prepoznavnosti Slovenije kot tudi občine Komen.« Tako meni predsednica Društva Planta Aleksandra Ostrouška Pelicon.

Mislím, da si Društvo zasluži čestitke vseh občanov za visoko nagrado, saj je tudi nasploh zelo prizadevno in tudi uspešno na svojem področju, ki zajema pospeševanje kmetijstva in turizma na širšem območju Krasa.

Besedilo in foto: Suzana Stanko

Čas, ki ga preživimo z najbližjimi, je zlata vreden

Covid-19 nam je razkril šibke točke na različnih področjih, ki se dotikajo našega vsakdanjega življenja. Ena izmed njih je tudi področje socialne vključenosti. Ljudje smo družabna bitja, ki iščemo stike drug z drugim. Druženje je ena od pomembnih oblik socialne opore, ki pa je bila prav v času pandemije covid-19 najbolj okrnjena. Ukrep socialne izoliranosti je zelo zarezal v naša življenja. Zavedati se moramo, da priporočilo vzdrževanja socialne vključenosti preko socialnih omrežij ni dosegljivo vsem. Žal niso vsi večji informacijsko-komunikacijskih tehnologij (pametni telefon, računalnik,

tablica), vsi nimajo dostopa do spleta, morebitne pomoči bližnjih, morda je prisotna tudi finančna stiska. Zato je potrebno še toliko bolj spoštovati čas, ki ga preživimo skupaj z našimi najdražjimi, v živo.

Po približno 17 mesecih smo se v Kraškem klubu za bolnike po možganski kapi le opogumili in pripravili fizično srečanje »kraških kapnikov« na kraški gmajni, ki je imela v ospredju lepo pomirjujočo sivkino barvo (sivkino polje). Beseda je stekla, izmenjale so se izkušnje, izpovedi, ki so se nekaterim močno usidrale v srce.

»Za nami je dobro leto predvsem nepozabnih padcev. Vpliv covid-19 smo člani kluba zelo dobro izkusili. Štirih članov in enega podpornika kluba žal ni več med nami. Nekateri spremljevalci so postali sami bolniki in se tako soočili s krutostjo poteka bolezni možganske kapi. Sprašujem se, kaj nam vse to sporoča? Ja, življenje je ena sama negotovost, borba, obvladovanje čustev in posledic le teh,« je na kratko podal predsednik društva Severin Mezinec.

Ampak potrebno je zreti naprej in če le hočemo, mi, kraški kapniki, to tudi zmoremo. Mlade generacije je potrebno podpreti, jim podati pomen druženja in socialnega vključevanja. Tako je vnukinja gospoda Mezinca nekatere člane kluba popeljala na kraški sprehod in jim razkazala lepote kraške gmajne (tudi nepokošen travnik, neobdelan skalnjak in vinograd). Nekateri člani so se preizkusili tudi v žetvi sivke in si tako pomirjujočo dišavo ponesli na svoje domove.

»Bistvo je očem skrito,« pravi Mali princ: »Potrebno je gledati s srcem.« Bil je dan, ki je v nas pustil poseben pečat, a mi, kapniki, gledamo pozitivno naprej.

Ob slovesu smo se vsi strinjali, da je potrebno odgovorno ravnati in predvsem paziti na svoje zdravje, da se lahko naslednjič ponovno snidemo.

Besedilo in foto: Andreja Mezinec

Festival Gledanica – voden ogled gradišča Debela griža

V okviru festivala Gledanica (festival je dobil ime po starodavnem stolpu na vrhu Štanjelskega griča Turn) je Krasen Kras 17. junija 2021 organiziral voden ogled po prazgodovinskem najdišču Debela griža pri Volčjem Gradu z namenom, da se obiskovalci seznanijo z življenjem na gradišču pred več kot 3000 leti. Vodila sta lokalna turistična vodnika Sonja Ščuka in Igor Sitar. Vodenega ogleda gradišča in vasi Volčji Grad se je udeležilo 9 pohodnikov, ki so prišli iz bližnje okolice. V vročem poletnem popoldnevu so izbrali senčno pot zunaj kamnitega utrjenega obroča gradišča in vstopili v gradišče skozi severni vhod. Obiskovalci so občudovali mogočna obzidja arheološkega najdišča, ki so zgrajena v suho-zidni tehniki in kljubujejo času že več kot 3000 let. Vodnika sta jih seznanila

tudi s tem, kako so v daljni preteklosti živeli gradiščarji. Ker so bili udeleženci nad vodenjem po gradišču navdušeni, so se

po ogledu najdišča sprehodili še po vasi Volčji Grad, ki se ponaša z lepimi primeri kraške arhitekture.

Besedilo in foto: Dejan Vončina, zunanji sodelavec, Krasen Kras

Poletna muzejska noč v Pokrajinskem muzeju Koper

V okviru Poletne muzejske noči 19. junija 2021 ob 18. uri smo z različnih vidikov v Pokrajinskem muzeju Koper uspešno predstavili prevod Marchesettijeve

knjige iz 1903: Prazgodovinska gradišča Trsta in Julijske krajine, ki je še danes nekakšna biblija o gradiščih na zahodnem delu slovenskega etičnega ozemlja, ki

jih je Marchesetti bolj natančno opisal, izmeril in narisal. Številna gradišča v hrvaški Istri in Kvarnerju, pa je samo kratko opisal in naštel. Vseh skupaj je 500 gradišč, kar je razvidno iz besedila in njegove topografske karte iz 1903, ki je priložena knjigi. Posodobljen prevod knjige smo predstavili pobudnik izdaje knjige in financer Goran Živec, sourednik Dejan Vončina, soprevajalec Leander Cunja in oblikovalka Ana Hawlina. Ob tej priložnosti smo se spomnili na tragično umrlega kolega arheologa iz Pokrajinskega muzeja Koper, mag. Radovana Cunjo, ki je v osnovi prevedel to znamenito Marchesettijevo delo in s tem omogočil svojemu očetu soprevajalcu Leandru Cunji, arheologu Mihi Mlinarju in urednikoma Dejanu Vončini in Nadji Adam, da so prevod vsebinsko dopolnili. Predstavitelj je lepo povezovala gostiteljica, arheologinja Maša Sakara Sučevi

Vsebina prevoda knjige je bila pri obiskovalcih prijazno sprejeta kljub manjšemu številu zaradi korona ukrepov.

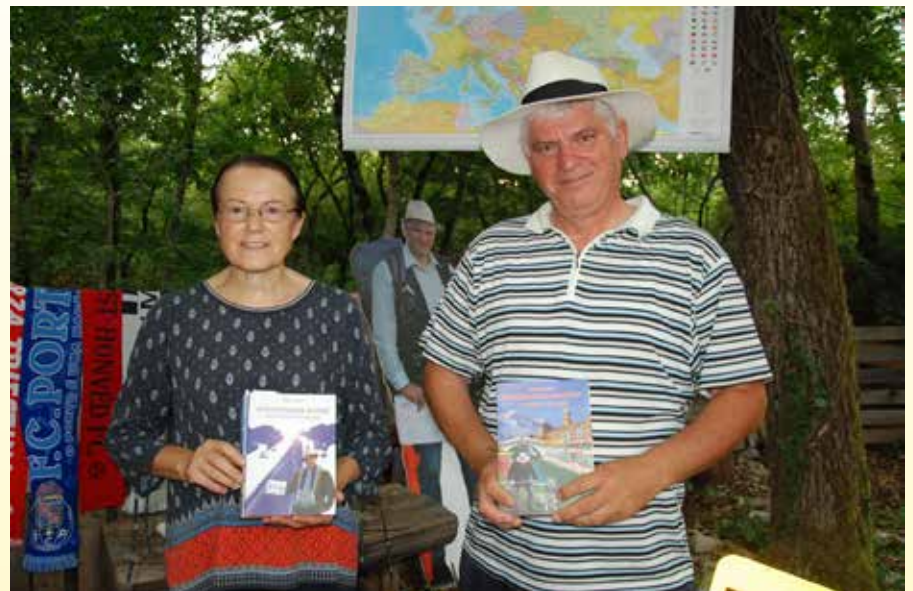

Besedilo in foto: Dejan Vončina, zunanji sodelavec, Krasen Kras

Mož z belim klobukom

Res nas je obiskal – z belim klobukom na glavi, pod hrastovimi krošnjami ob koči Kraški Gadje, blizu mejnega prehoda, kjer smo ga pričakali, Mirana Ipavca, ki je v študentskih letih zaključil mariborski VEKŠ ter se vnel za štopanje, ko je bil že direktor podjetja, občinski svetnik v Novi Gorici in župan Kanala ter kasneje, skoraj do danes. Za sceno prireditvenega prostora je Dragica razgrnila številne tekmovalne šale, ki jih je nakupil v spomin na meddržavne tekme v mnogih evropskih državah, kamor se je odpravljal z avtoštopom, običajno z vlakom do Jesenic in naprej z dvignjenim palcem. Tokrat je prispel z osebnim avtomobilom iz rodnega Kanala, kjer je pred leti odprl prvo svetovno avtoštoparsko muzejsko zbirko različnih predmetov za spomin. Kasneje jo je prestavil na Bled, sedaj pa spominki čakajo doma na bolj prijazne čase, ko jo bo lahko predstavil tistim, ki jim tovrstna zbirka pomeni in bi se rad pogovarjal z obiskovalci, najbrž o potovalnih izkušnjah, krajih in ljudeh.

Veliko rekordov s premagovanjem razdalj ob časovnih omejitvah. Ko prebereš na zavihku oziroma platnici o številnih

številčnih dosežkih, si ustvariš napačen vtis o tem, kaj mu je pomembno. V poldrugi uri doživetega in niti sekundo dolgočasnega pripovedovanja so bila pomembna srečanja z ljudmi in soočenje z vremenskimi izzivi, dežjem, mrazom, pomanjkanjem hrane in srečo, da je vedno izšel iz neprijetnih okoliščin, s katerimi se je srečeval zaradi štopanja v nočnem

času, saj je le tako dosegal zastavljene osebne cilje in rekorde. Iz izkušenj se je naučil, da je smiselno štopati v nočnem času po večjih državah, po manjših pa od jutranjih ur naprej. Odstrl je pogled na vesele dogodivščine, o katerih bi lahko pripovedoval še pozno v noč in jutranje ure. Verjamem, da se je marsikdo še v sanjah znašel na avtoštoparskem potova-

nju in se glasno nasmejal predvsem sebi.

Miran je predstavil dogodivščine iz dveh knjig (Avtoštoparske zgodbe: moja prva svetlobna sekunda, 2014 in Avtoštoparski maraton: 42 držav v 500 urah, 2020), trilogije, ki bo kmalu izpopolnjena

s tretjem delom - o avtoštoparskem muzeju.

Z marsikaterim znancem, ki ga je spoznal na avtoštopu, še vzdržuje prijateljske stike in jih, če le vodi pot v primernem dnevnem času mimo, tudi obišče. Za

obiskovalce, posebej člane Univerze za tretje življenjsko obdobje Kras, je zanimivo, da se sporazumeva v sedmih tujih jezikih. Če si je zadal osebni cilj, da se želi dve uri dnevno učiti tuj jezik na poti, je vztrajal do onemoglosti, tudi v temi hodil okoli ulične svetilke in ponavljal tujejezične besede.

Zelo si želimo, da bi se srečali ob izidu zadnjega dela trilogije, ko bi avtor ponovno podoživljal radožive trenutke s potovanj. Gostu pa želimo še veliko avtoštoparskih poti in dosežkov, predvsem pa nepozabna srečanja z ljudmi, takšna, ki bogatijo njega in zlahčijo naš prostor. Bela barva kot barva novih začetkov, prebujanja odprtosti, rasti in ustvarjalnosti ter vračanja v mladost ... ? Ali kot je že tolikokrat povedal: »Majhne stvari bogatijo človeka in ga osrečujejo.«

Dogodek je bil organiziran konec julija pod okriljem Društva Univerza za tretje življenjsko obdobje Kras in v sodelovanju s Kraškimi Gadi.

Besedilo: Nadja Mislej Božič

Foto: Olga Knez

Novi prostori za kraško tretjo univerzo

S predajo ključev, ki jih je v imenu komenske občine predsednica Univerze za tretje življenjsko obdobje Kras Nadja Mislej Božič (1. 7. 2021) izročila mag. Katja Mulič, so slušatelji društva, ki uspešno deluje že 12. leto, prišli do prepotrebne (čeprav zelo male) pisarne v Komnu, v prostorih bivše policijske postaje. Svetovanje in vpisovanje v študijske programe v štud. letu 2021/22 je potekalo 30. in 31. avgusta v dopoldanskem času v Komnu, v popoldanskem pa v Sežani, na Zavodu za šport, turizem in prosti čas. Načrtujejo pa ga tudi v drugih krajih.

Besedilo in foto: Olga Knez

5K in Z

»Kako premagati strah?« se sprašuje Corrado Augias, šestinosemdesetletni italijanski novinar, publicist, ugledni avtor, intelektualec, voditelj televizijskih oddaj o kulturi in odgovarja filozofu Jerneju Ščeku v sobotni prilogi Dela: »Z izobraževanjem, ozaveščanjem in s poglobljenim razumevanjem pojava.«

Kdo ali kaj?

Univerza za tretje življenjsko obdobje

Kras je na zloženki razgrnila študijski program za 2021/2022 in mu poleg dosedanjih jezikovnih, umetnostno-kulturnih, športnih programov in zdravstvenih vsebin dodala še nekaj novih predmetov: Likovno izražanje s prof. likovne umetnosti Milovanom Valičem, Poustvarjanje glasbe – iz preteklosti v prihodnost s Sašom Prinčičem s tržaško akademsko diplomom II. stopnje iz glasbene didaktike – didaktike instrumenta (solo petje). Pod Znaš,

nauči drugega ponujata članici, Vesna Mržek Pirjevec Priložnostno in uporabno španščino, Ankica Šugič Pahor pa Slepoto tipkanje.

Kje?

V Zavodu ŠTIP Sežana, Kosovelova 1c, v Štrekljevi domačiji ali Zadržnem domu v Gorjanskem, po Zoomu ali dopisno. Lahko pa se vam mentor ali mentorica približa in pride v katerikoli kraj ali

katerokoli vas, če se izkaže zanimanje osmih udeležencev.

Kdaj?

Študijsko leto prične že septembra; 15. 9. s Kitajsko telovadbo z Mauro Arh v Gorjanskem, nekateri študijski programi 20. septembra (Pametno telo: vaje za vsakogar z Ankico Pahor Šugić, proti koncu meseca pa pričneta dve skupini Italijanskega jezika in kulture z Barbaro Jejčič Grilanc in tri skupine različnih zahtevnosti Angleškega jezika in kulture z Ido Klančar. 28. 9. prične Janja Bone z Zvezdno vadbo. Od začetka septembra dalje so napovedani tudi študijski izleti z javnim prevozom, da se lahko, ne glede

na skupino, srečamo s člani, ki imajo podobna zanimanja in pristop pri raziskovanju naravne in kulturne dediščine, o posameznikih, ki so oblikovali in vplivali na določeno okolje in ga obogatili.

Kako?

Odvisno je od skupine in posameznikov v njej. Glede na napovedane ukrepe je smiselno načrtovati po Zoomu in se za rokovanje z računalnikom prej pripraviti in zvaditi na Ljudski univerzi v Sežani ali preko mentorice UTŽO, ki pride na dom.

V sklopu obštudijskega programa Različnost bogati pa smo izvedli srečanje z Miranom Ipavcem, slovenskim in evropskim avtoštoparjem in avtorjem trilogije,

pred nami je še pogovor muzikologinje in japonistke, dr. Klare Hrvatin, z izdelovalcem strunskih glasbil Vladom Nunčičem v Štanjelu ter pogovor Bogdana Macarola z naravovarstvenikom Antonom Komatom.

Vpisovanje v študijske programe je letos potekalo prej (konec avgusta), ker se tudi študijsko leto začenja prej. V programe, ki začenjajo kasneje, pa se lahko naknadno vpišete.

Za dodatne informacije smo vam na voljo vsako sredo, od 14. do 16. ure v pisarni v Komnu 126a (prva pisarna v pritličju) ali na tel. 031716210.

Na vprašanje **zakaj** pa naj si odgovori vsak sam.

Besedilo: Nadja Mislej Božič

Počitniške aktivnosti za otroke 2021 v organizaciji Medobčinskega društva prijateljev mladine Sežana

Delavnica prve pomoči v Fiesi z reševalci ZD Sežana.

Letovanje v Fiesi.

Počitniško varstvo v Komnu.

Šola plavanja na letovanju v Pacugu.

Foto: arhiv društva MDPM Sežana

Razstava fotografij Petra Devčića

Peter Devčić je mlad umetnik, ki živi v Tomačevici. Svojo umetniško nadarjenost je spoznaval v osnovni šoli, ko se je poleg šolskega dela udeleževal likovnih kolonij (večkrat v Seči in Goriških Brdih). V tem obdobju je bil vabljen na Osnovno šolo v Dutovlje, kjer je še s tremi umetniki naredil mozaik vinske trte na igrišču pri šoli. Kasneje se je vpisal na Umetniško Gimnazijo, likovna smer v Novi Gorici, kjer je pod taktirko akademikov Franca Goloba, Milovana Valiča in Bogdana Vrčona spoznaval nove medije in se tako začel izpopolnjevati v smeri fotografije, multimedijev in grafičnega oblikovanja. Takrat se zaljubi

v zgodovino umetnosti in likovno teorijo, iz katerih še sedaj črpa navdih za svoje ustvarjanje. Študij je nadaljeval na Naravoslovno tehniški fakulteti v Ljubljani, kjer je znanje in veščine fotografije izpopolnjeval pod mentorstvom akad. slikarja, spec. grafika in fotografa, rednega profesorja, Darka Slavca. Diplomiral je na temo Digitalna kolažna fotografija v interakciji s slikarstvom pod mentorstvom mag. slikarstva, redne profesorice, Marjetke Godler. Po zaključku študija je ostal na univerzi kot zunanji sodelavec za poučevanje študijske fotografije študentom oblikovanja tekstilij in oblačil, ter grafičnega oblikovanja. Sodeloval je

tudi s fotografirno Iris Brosch na festivalu La Nuit Blanche (Bela noč). Več let je aktivno deloval tudi kot član sezanskega Fotokluba Žarek. Trenutno se ukvarja tudi s podvodno fotografijo in kot licenciran pilot brezpilotnih zrakoplovov (vse kategorije EASA) tudi s fotografijo in videom iz zraka, s študijsko, poročno in lifestyle fotografijo ter grafičnim oblikovanjem.

Z obiskovalci komenske knjižnice je delil delček svojega ustvarjanja - portretne fotografije, ki temeljijo na konceptu kolaža. Razstava bo na ogled do konca septembra.

Besedilo: Marija Umek, Foto: Peter Devčić

Pokukajmo v spomine

Kot smo že napovedali, bi želeli popisati ljudska besedila iz našega okolja. Morda je skrajni čas. Zato vas v petek, 24. 9. 2021, ob 18.30 vabimo v komensko knjižnico na prvo srečanje študijskega krožka, s katerim bomo skušali ujeti trenutke preteklosti, da bi jih ohranili za prihodnost.

Iskali bomo pravljice, pripovedke, legende, pesmi starejšega izvora, ki so si jih ljudje pripovedovali, kasneje tudi zgodbe iz vsakdanjega življenja.

Čas beži, zato POKUKAJMO V SPOMINE, vprašajmo starejše, poiščimo na kašči ... Če vam uspe kaj izbrskati, to zapišite in shranite. Ne obremenjujete se z načinom zapisovanja, pomembno pa je, da zapišete informatorja (kdo je zgodbo, pesem povedal) in zapisovalca.

Besedila lahko pošljete po e-pošti sonja.zezlina@gmail.com, anaursc1@gmail.com ali na knjižnica.komen@kosovelova.si ter po navadni pošti S. Žezlina, Brje pri Komnu 1, 6223 Komen ali listek z zapisom pustite v komenski knjižnici.

Ljudske pripovedi niso plod domišljije enega samega človeka. Presejale so se skozi misli, usta in ušesa mnogih ljudi in verjamem, da imajo kot take večjo možnost, da prinašajo neko temeljno resnico.

V svojem večstoletnem obstajanju so se izkristalizirale ob različnih, zelo temeljnih vprašanjih, ki človeka spremljajo že od nekdaj (Anja Štefan, pisateljica in pripovedovalka).

Zadonel koncert učencev prof. Zorana Lupinca

Društvo za izobraževanje harmonikarjev in Vaška skupnost Hruševica so 9. julija 2021 na Goricah (osrednjem vaškem prostoru) pri cerkvi sv. Jožefa v Hruševici pripravili koncert učencev prof. Zorana Lupinca. Predstavilo se je petnajst godcev na ta priljubljeni inštrument, med njimi so bili tudi prijatelji iz zamejstva, saj prof. Lupinc živi v Šempolaju. Vsi so s svojim nastopom na prečudovitem večeru navdušili poslušalce z glasbo na diatonično harmoniko.

Zoran Lupinc, akademsko izobraženi glasbenik, pedagog in skladatelj, ki je leta 1987 postal prvi svetovni prvak v igranju na diatonično harmoniko in ima v svetovnem muzeju slavnih harmonikarjev v kraju Recoaro Terme v Italiji pozlačeni odtis njegove desne roke, se v zadnjem času posveča predvsem pedagoškemu delu in razvijanju novega učnega gradiva ter literature za diatonično harmoniko. Svoje znanje prenaša na mlade godce na diatonično harmoniko. Na predstavitvi v Hruševici je prof. Lupinc predstavil zgodovino diatonične harmonike, pogovorno imenovane frajtonarica, ki izvira iz starejše harmonike, izumljene 1822 v Berlinu in leta 1829 razvite v Avstriji. Iz diatonične harmonike iz 19. stole-

tja pa sta se v začetku 20. stoletja razvili še gumbna oziroma kromatična in klavirska. Sicer pa je diatonična harmonika najbolj razširjena in igrana tako po svetu kot tudi pri nas.

Kar 15 od njih, od začetnikov pa vse do tistih, ki že nastopajo in tekmujejo ter dosegajo zavidljive uspehe, nekateri med njimi pa že pišejo in ustvarjajo lastne skladbe, se jih je tokrat po pozdravnem nagovoru predsednika VS Hruševica

Marjana Mržka predstavilo na koncertu v vasi, kjer živi okrog 160 prebivalcev. Navdušili so kar štirje mladi domači harmonikarji: Ula Kobol, Maksimiljan Žvokelj in Tjaš Furlan (vsi na diatonično harmoniko), s kitaro in pesmijo pa je zbrane razveselil Žiga Bolje. Tudi iz sosednje Italije so prišli od najmlajšega 8-letnega Paola Stanovica iz Slivnega, Samuela Meljaka iz Nabrežine in Rada Kalca s Kontovela do Edde Boneta iz Križa, ki bo prihodnje leto slavila 70 let. Natopili so tudi Vito Peric, Erik Šavron in Marko Vatovec, ki so na letošnjem že 15. tekmovanju Pannoni Accordion v klasični, zabavni in narodno zabavni glasbi z diatonično harmoniko v Murski Soboti dosegli zavidljive uspehe. Predstavili so se še: Nik Gec, Rok Gombač in Miha Grmek.

Vsi zbrani, še posebej mladi in nadobudni učenci, so zaključili s skupnim nastopom in poželi obilen aplavz številnega občinstva. Zaključili pa so ob prijatni družbi ob dobri kapljici in kulinariki z žara, za kar so poskrbeli domačini.

Besedilo in foto: Olga Knez

Čestitke, Pihalni orkester Komen!

Kot ste morda opazili na priložnostnih plakatih, člani Pihalnega orkestra Komen letos praznujejo srebrni jubilej. Čeprav je tudi letošnje koronsko leto okrnilo skupna druženja in vaje, se mladi glasbeniki niso odpovedali muziciranju in ustvarjanju. Da bi obeležili svojih častitljivih 25 let delovanja, so se na inovativen način omislili, da svoje delovanje prenesejo na splet in poslušalcem ponudijo serijo

virtualnih koncertov ob kulturnem prazniku in vstopu v pomlad. Ko so razmere dovoljevale, so z nasmehom na obrazu vendarle stopili skupaj in za prvi maj občane prebudili z že tradicionalno budnico. Trud, ki so ga vložili v kratkem času do konca sezone, se je obrestoval in orkester se je sredi junija že predstavil tudi v Štanjelu, kjer je svoje navdušence počastil s koncertom in medse povabil kantavtorja

Vlada Kreslina. Po obrazih sodeč, so tako nastopajoči kot tudi poslušalci že komaj čakali na večere, ko niti slabo vreme ni uspelo premagati harmonije mladih zvokov in izkušenih melodij prekmurske legende. Na povabilo vaške skupnosti so Komenci pripravili še nastop v Hruševici, kjer so se predstavile tudi komorne zasedbe in mladinski pihalni orkester.

V jesenski del so že stopili s poletnim

orkestrskim taborom MusiKras, ki je že tretje leto zapored v Štanjel pritegnil preko 50 mladih glasbenikov širše Primorske, da bi pod mentorstvom priznanih solistov in taktirko gostujočega dirigenta še nadgradili svojo orkestrsko igro in stkali nova prijateljstva.

Ob tej priložnosti se Pihalni orkester Komen zahvaljuje v prvi vrsti Matiji Tavčarju za predano delo in gonilnim silam

društva, vsem članicam in članom, ki svoj čas namenijo skupnemu igranju, ne smemo pa pozabiti niti na starše za neizmerno podporo kot tudi na zveste poslušalce, katerih aplavz nam vedno daje nov zagon.

Načrtov za nadaljnjo pot Pihalnemu orkestru Komen ter dirigentu in umetniškemu vodji Matiji Tavčarju vsekakor ne manjka. Še naprej bo člane vodilo dej-

stvo in znanje, da lahko mladi s kančkom truda in obilo dobre volje skupaj spišejo neverjetno zgodbo o malem kraju z velikim glasbenim potencialom.

Na naslednjih 25 let!

Besedilo: Rok Furlan

Utrinek s koncerta Pihalnega orkestra Komen z Vladom Kreslinom. (Foto: arhiv POK)

Mladi + poletje + glasba = MusiKras 2021

Pihalni orkester Komen se je navzlic skrajšani spomladanski sezoni in kljub omejitvenim ukrepom ter pod umetniškim vodstvom domačega dirigenta Matije Tavčarja tudi letos odločil, da med 26. in 29. avgustom mladim nadobudnim glasbenikom pričara nepozabno poletno izkušnjo. Že lanska devetdnevna izvedba orkestrskega tabora MusiKras je pokazala, da si nadarjeni glasbeniki želijo druženja in skupnega ustvarjanja, zato je ekipa tudi letos zavihala rokave in organizirala glasbeni podaljšani vikend za

mlade glasbenike.

MusiKras je poletna orkestrska šola, namenjena mladim pihalcem, trobilcem in tolkalcem, ki si želijo izpopolnjevanja v orkestrski igri. Štiri dni je Štanjel preplovilo okrog 50 mladih, večinoma osnovnošolskih glasbenikov, ki so se združili v mladinski orkester pod taktirko Mirka Orlača, ki niso le garali, temveč se predvsem družili, smejali ter tkali nova prijateljstva.

Tako kot lani so tudi letos nad posameznimi sekcijami bdeli domači virtuozni na

klarinetu (Katijana Rener), flavti (Irena Birsas), saksofonu (Sandra Rijavec), trobenti (Gregor Rogelja) in tolkalih (Jan Štokelj Wu), ki se šolajo na akademijah v Sloveniji in tujini ter pričajo, da kraški zrak in trma znata zares ustvarjati neverjetne glasbenike. Prav pod budnim očesom naših mentorjev so glasbeniki na dopoldanskih sekcijskih vajah pilili znanje in ga nato povezali v navdušujočo celoto koncertnega orkestra.

Kot že verjetno veste, je komenski orkester veliko več kot le glasba, zato so or-

V četrtek so se glasbeniki zbrali pred osnovno šolo v Štanjelu in z mentorji takoj pričeli z vajami. (Foto: Ana Rojc)

Utečena ekipa MusiKrasa z mentorji, organizatorji in županom Erikom Modicem. (Foto: Ana Rojc)

Vsaka sekcija se je najprej dopoldne potila samostojno, po kosilu pa so zvoke združili na skupni vaji. (Foto: Ana Rojc)

Preko petdeset mladih glasbenikov na skupni vaji orkestra pod vodstvom Mirka Orlača. (Foto: Matija Tavčar)

ganizatorji poskrbeli tudi, da je bilo udeležencem z raznimi aktivnostmi, ogledi filmov, koncertov mentorjev prijetno ne le na vajah, temveč tudi med odmori, ob času kosila in večerje, zvečer in ponoči, manjkale pa niso niti nepozabne dogodivščine sodelujočih. Ponosni smo, ko vidimo, da se udeleženci radi vračajo in ustvarjajo nove spomine. Ob pogledu na nasmejane obraze ob koncu dneva že

malce utrujenih glasbenikov Primorske in širše pa organizatorji točno vedo, da je ves njihov trud poplačan. Ob tej priložnosti bi se radi za podporo in prostore, v katerih je potekal MusiKras 2021, zahvalili Občini Komen in županu Eriku Modicu, Osnovni šoli Komen, njeni ravnateljici Nives Cek, kuharicam Podružnične šole Štanjel in Vaški skupnosti Štanjel.

Seveda so plod svojega truda glasbe-

niki predstavili na zaključnem koncertu v nedeljo, 29. avgusta. Orkestraši so lahko nad prikazanim nadvse ponosni, saj so dokazali, kako lahko s šestimi urami vaj dnevno izpopolnijo svoje znanje in ga združijo v imenitno celoto.

Zato naj bodo priložene slike le vabilo, da se vidimo tudi prihodnje leto na MusiKrasu 2022!

Besedilo: Rok Furlan

Zdravstvo in sociala

Bogastvo čustev

Taša Cucek, magistrica zakonskih in družinskih študij, specializantka za zakonske in družinske terapije, relacijskega družinskega modela na Teološki fakulteti v Ljubljani in stažistka na Družinskem centru Sveta Gora. Dela v zasebni praksi v Sežani.

Foto: Polona Makovec.

VZPOSTAVLJANJE ODNOSOV

Prva izkušnja in oblikovanje navezanosti

Stil navezanosti na pomembno drugo osebo se oblikuje že zelo zgodaj v otrokovem življenju, in sicer v prvih treh letih njegovega življenja, ko je odvisen od pomoči drugih.

To pomeni, da se razvije navezanost med otrokom in staršem, običajno je to mama. Če mame ni, pa to vlogo prevzame oče ali pa druga pomembna oseba, ki je prisotna v otrokovem življenju.

Oblikovana navezanost igra odločilno vlogo v življenju posameznika, saj mu postavi model oblikovanja vseh nadaljnjih odnosov v njegovem življenju. To pomeni, da se na podlagi te prve izkušnje nezavedno odloča, ali so odnosi varni, podporni in za njega osrečujoči. Ali pa nevarni in tako polni skrbi, razočaranj in žalosti.

Poglejmo si bolj podrobno 4 tipe navezanosti, ki se oblikujejo v otroštvu:

- **varna navezanost** Mama se na otroka odziva in njegove potrebe ustrezno zadovolji. Otrokov jok vzame resno.

Otrok čuti, da je nekdo tam, ko je v stiski in se nanj primerno odzove.

- **Nevarna navezanost** vključuje ostale tri oblike navezanosti, kjer so otrokove potrebe večkrat spregledane in nepravilno naslovljene.

- **Izogibajoča navezanost** se oblikuje takrat, ko otrok na zunaj deluje kot zelo nezahteven otrok, zelo priden/samostojen. Ko so izmerili njegove telesne senzacije pa so ugotovili, da je tak otrok pod stresom oziroma v stiski. Na stisko so kazali povišan srčni utrip, potenje, plitvo dihanje. Pomembno je, da vzamemo zares tudi otroke, ki so na prvi pogled izredno samostojni in preverimo, če je res tako. Poleg tega pa z njimi spregovorimo o tem, da se lahko naslonijo na vas, da se ne more biti vedno ok, da nas je kdaj tudi strah itd.

- **Ambivalnetna navezanost** je stil, ki prehaja iz ene skrajnosti v drugo. Prehaja iz odzivnosti na otrokove potrebe do neodzivnosti na to, kar otrok potrebuje. Toda tudi pri tem se ohranja

nek vzorec pri mami oziroma drugi pomembni osebi.

- **Dezorganizirana navezanost** je stil navezanosti, kjer vlada kaos. Nikoli se ne ve, kako bo starš odreagir na otrokove potrebe. Pri tem stilu je veliko strahu, negotovosti in občutka osamljenosti.

Pridne punčke in fantki?

Dobro je vedeti in biti pozoren na te pridne fantke in punčke, ki na prvi pogled delujejo, da vse zmorejo sami/e. Pogosto se zgodi, da takim otrokom samo še dodajamo obveznosti in pričakovanja. Zdi se, da so vsemu kos. Starši tako pozornost preusmerijo na druge otroke, ki pri soočanju z obveznostmi ali socialnimi veščinami potrebujejo več pomoči.

Čez čas se zgodi, da otrok ne zmore več tega pritiska. Počuti se osamljen in kriv, da se tako počuti. Ne razume, zakaj se sedaj tako počuti, če pa je toliko časa

zmogel, bil priden in s tem prinašal družini ponos.

Sedaj pa se mogoče sooča z motnjami hranjenja, alkoholom ali pa kakšno drugo bolezensko obliko, kot je npr. glavobol, prebavne motnje itd.

Dobro je vedeti, da mora starš preverjati otrokovo počutje, ne glede na to, kako se to kaže navzven. Otrok namreč želi na tak ali drugačen način staršem pomagati, poskrbeti da bodo starši srečni. To lahko naredijo na način, da vedno kaj ušpičijo ali pa na način, da so zelo zelo pridni.

Pogovorite se z otrokom, povejte mu, da je normalno, da se kdaj tudi počuti slabo, da so lahko utrujeni, da lahko česa ne zmorejo. Dajte jim dovoljenje, da živijo s polnimi pljuči. Dovolite jim izpreči, pogovarjate se z njimi o čutenjih in različnih situacijah, ki jih življenje prinese. Npr. poraz, neuspeh, razočaranje. S tem jih boste naučili, da ko se jim to zgodi, ne bo konec sveta, ampak da je to samo del življenja, ena izkušnja, ki jo lahko premostijo. S tem jih boste naučili, kako se soočiti z neuspehi. Vaši otroci bodo dobili sporočilo, da so ok taki, kot so. Da so vredni že samo, ker so, ker živijo. Razmejite vrednost človeka od njihovih

dosežkov.

Če je dosežek vezan na vrednost človeka, potem neuspeh popolnoma zamaže otrokovo osebnost, vrednost, to, kako sebe dojema. Neuspeh je tako enak ne vrednosti. Ni mi uspelo, zato nisem vreden, nisem dobra oseba, nisem vreden ljubezni, nisem vreden življenja.

Bodite aktivni starši in ujemite vaše otroke, najdite besede, ki bodo izrazile, koliko vam pomenijo oni sami.

VPRAŠANJE IN ODGOVOR:

1. Postavljanje mej pri najstnikih?

Brez mej se počutimo brez varnosti. Za dober razvoj potrebujejo najstniki varne temelje, strukturo.

Pri postavljanju mej je pomembno, da sta starša pri tem enotna, da se o tem pogovorita, preden gresta do najstnika, in tako v dialog stopita kot trdna starševska enota. To najstniku da občutek trdnosti in varnosti.

Vprašanja lahko pošljete na e-naslov: tukajsem.zate@gmail.com ali pa preko spletne strani www.psihoterapijata.com. Odgovori ali pa tema bodo obravnavani v naslednjem članku. Oseba bo ostala anonimna.

Vse dobro.

Mag. Taša Cucek

Eko

Eko obvestila

Kosovni odpadki ne sodijo na ekološki otok

Večkrat se zgodi, da ekološke otoke počistimo, že naslednji dan pa so ti ponovno obloženi z nepravilno odloženimi odpadki. Ekološki otoki niso namenjeni odlaganju kosovnih odpadkov. Prosimo vas, da te pripeljete na Zbirni center za individualni dovoz odpadkov Komen, kjer jih lahko brezplačno oddate. Z mesecem septembrom pa ponovno pričelnjamo tudi z brezplačnimi odvozi kosovnih odpadkov po predhodnem naročilu (brezplačno do količine 3 m3).

Urnik zbirnega centra Komen:

- torek od 9h od 13h
- četrtek od 14h do 17h
- sobota 9h do 13h

Zabojniki za bio odpadke do nadaljnega brez zaščitnih bio podlog

Obveščamo vas, da v zabojnike za BIO odpadke na ekoloških otokih do nadaljnega ne bomo nameščali bio podlog za zaščito zabojnikov. Zaradi prevelike količine plastičnih vrečk in drugih nepravilno odloženih odpadkov, ki motijo proces kompostiranja in zmanjšujejo kvaliteto komposta, nam prevzemnik bio odpadkov napoveduje prekinitev prevzema odpadkov na kompostiranje. Za boljšo preglednosti sestave in ustreznosti odpadkov bomo zato do nadaljnega opustili nameščanje zaščitnih bio podlog na zabojnike za bio odpadke. Tako bomo lažje poiskali izvor nepravilno odloženih odpadkov in izvedli ustrezne ukrepe za izboljšanje situacije. Prosimo vas, da se

držite pravilnega ločevanja odpadkov. V zabojnik za bio odpadke sodijo izključno biorazgradljivi kuhinjski odpadki. Priporočamo, da bio odpadke v zabojnik odlagate brez vrečke in jih preprosto stresete iz posode. Plastična nakupovalna vrečka ali prozorna vrečka, namenjeni sadju in zelenjavi, ne sodita v zabojnik za bio odpadke.

Delna oprostitvev plačila storitev ravnanja z odpadki za študente in dijake

Za študente in dijake, ki v času šolanja začasno bivajo v kraju izven območja občin Komen, Sežana, Divača in Hrpe-

lje-Kozina, lahko uveljavite 50 % znižanje plačila storitev ravnanja z odpadki. Izpolniti je potrebno prijavno-odjavni obrazec, ki ga lahko natisnete na spletni strani www.ksp-sezana.si (v rubriki vloge in obrazci), kot dokazili pa priložiti veljavno potrdilo o šolanju in potrdilo o začasnem prebivališču (potrebni sta obe dokazili). Izpolnjen obrazec s prilogama lahko pošljete po e-pošti [zana.si, po navadni pošti na naslov KSP, d. d., Sežana, Partizanska cesta 2, 6210 Sežana. Oddate pa ga lahko tudi v prijavno-odjavni službi KSP, d. d., Sežana \(sreda od 8h do 11h in od 13h do 15h\) oziroma v nabiralnik pred upravno stavbo. Vsi, ki ste v preteklem šolskem letu že uveljavili to pravico, ne pozabite dostaviti potrdilo za novo šolsko leto 2021/2022.](mailto:info@ksp-se-</p>
</div>
<div data-bbox=)

Komunalno stanovanjsko podjetje, d. d., Sežana

Turizem

Druga polovica leta 2021 nam je končno prineslo malce sprostitve in normalnega življenja. Oddahnili smo si po epidemični zimi in pomladi ter malce bolj optimistično zakorakali v poletni čas. Kajti poletni čas je tisti čas, ko Komenski Kras zažari v polnem sijaju. Ne samo vremensko, temveč tudi turistično. Gostilne in namestitvene kapacitete se, tudi s pomočjo turističnih bonov, polnijo, kolesarji in pohodniki se podajo v raziskovanje bogate naravne in kulturne dediščine naše pokrajine, med štanjelske ulice se vračajo številni obiskovalci. Vračajo pa se tudi prireditve, ki poživijo dogajanje med štanjelskimi zidovi in ulicami. Letošnje poletje je tako Štanjelu prineslo za pandemične čase zavidljivo število dogodkov in prireditev, ki so privabile veliko število obiskovalcev od blizu in daleč.

Tako se je v juniju odvil festival Gle-

danica, ki je hkrati tudi zaključil izjemno uspešen projekt Kaštelir. Večdnevno dogajanje je svoj vrhunec doživelo v nedeljo, 20. junija. Z zaključkom projekta je Štanjel dobil veliko novih turističnih produktov, ki jih bomo v nadaljevanju naše zgodbe z veseljem predajali naprej našim obiskovalcem.

V juniju je Štanjel obiskala tudi popularna slovenska glasba. V sklopu Grajskih večerov 2021 so grajsko dvorišče obiskali Ditka in Feri Lainšček, Prifarski muzikanti in kasneje v avgustu tudi Nina Pušlar, v sklopu praznovanja dvajsete obletnice Pihalnega orkestra Komen, pa so mladi komenski glasbeniki na svojem koncertu gostili legendarnega Vlada Kreslina.

Letošnje poletje je bilo na destinaciji Krasa in Brkinov tudi v znamenju akcije KrasPass Gourmet, ki je pod svoje okrilje združila gostince, vinarje, predelovalce

mesnin, kraško-brkinska čudesa in ostale ponudnike na Krasu in v Brkinih. Z enotno ponudbo smo obiskovalcem ponudili celovito doživljanje destinacije ter ponudnike povezali v enotnem nastopu na trgu. Poleg tega smo obiskovalcem omogočili, da s seboj vzamejo tudi delček Krasa in Brkinov ter se tako tudi doma spominjajo na svoja dožitja pri gostoljubnih domačinih v naših krajih.

V Štanjelu pa imamo po novem tudi večji obisk družin z otroki. Zares smo veseli, da so se nam v Štanjelu pridružili škrtati, ki s svojo doživljajsko potjo med borovci in kraško gmajno medse vabijo otroke k odkrivanju kraških skrivnosti ter iskanju kraških pečatov. Škratji Kras je doživetje za otroke od 5. do 12. leta starosti, zanimivo tudi za odrasle. Celovito pa je doživetje takrat, ko otroci poznajo izvorno zgodbo Škratje s Krasa, ki je zapisana v slikanici Uroša Grilca z ilustracijami Zvonka Čoha. Škratji Kras je trajna obogatitev turistične, pohodne in kulturno-umetnostne ponudbe Krasa, namenjena je predvsem družinam, šo-

Gledanica. (Foto: Simon Trček)

lam in vrtcem. Doživetje obiskovalcem razkrije marsikatero kraško skrivnost ter skrite kotičke prelepega starodavnega Štanjela. Pot je krožna, nezahtevna in urejena, zanjo bodo družine potrebovale približno 2 uri in pol, seveda pa se lahko raziskovanje kraških skrivnosti in uživanja v lepotah Krasa hitro tudi podaljša. Na pot se podate s pomočjo beležke, ki jo dobite v Turistično informacijskem

centru (v nadaljevanju TIC) Štanjel, ali pa v baru Zoro, na koncu pa vas v TIC-u čaka tudi nagrada za opravljeno pot. Zato še posebej vabimo otroke iz občine Komen, naj pridejo v Štanjel med škrate in z njimi odkrivajo skrivnosti domačega sveta. Tako bo vstop v novo šolsko leto še zanimivejši in poln novih doživetij.

Zagotovo pa je bil za mlade izjemno zanimiv začetek letošnjega julija, vsaj

za tiste, ki so se udeležili prve izvedbe počitniškega tabora Art Štanjel 2021. Štiridnevni počitniški tabor ustvarjalnih delavnic je mladim ponujal likovne in plesne delavnice pod vodstvom odličnih mentorjev, ki jih je na koncu obogatila še skupna razstava vseh sodelujočih.

Poletje je Štanjelu prineslo tudi odprtje vinoteke v gradu Štanjel, kjer je mogoče ob koncih tedna degustirati več kot 100 kraških vin ob kraških lokalnih dobrotah. Vinoteka je odprta vsak petek, soboto in nedeljo od 12. do 18. ure, uživate pa lahko v treh degustacijskih menijih. Poleg vinoteke lahko obiščete tudi TIC Štanjel, kjer vas čaka obogatena turistična ponudba Krasa in Brkinov in kjer lahko v kraški trgovinici najdete tudi nekaj za svojo dušo.

Še veliko novosti na turističnem področju se obeta na Komenskem Krasu, razkrijemo vam jih v bližnji prihodnosti, zagotovo se bo našlo nekaj tudi za vas.

Vabljeni v Štanjel, vabljeni na Kras.

Najdete nas tudi na FB Visit Štanjel in na IG Visit Štanjel

Škratji Kras. (Foto: arhiv Zavod Škrateljč)

Vinoteka in trgovinica.

Besedilo: Uroš Simčič, Ora Krasa in Brkinov, enota Komen

Škratji Kras je nova družinska dogodivščina!

Dostopnost: vse dni v letu

Komu je namenjena: družinam, šolskim in vrtčevskim skupinam, pohodnikom in obiskovalcem Krasa, vsem, ki imajo radi naravo in zgodbe

Spletna stran: www.skrateljic.org

Facebook: <https://www.facebook.com/skrateljic>

Instagram: @skrateljic

Kontakt: Jelena Ličanin, m: 031 824 512, e: jelena@skrateljic.org

V soboto, 19. junija, smo v Štanjelu odprli pravljичno-doživljajsko pot **Škratji Kras**. Domačini, novi pustolovci ter že izkušene škratolovke in škratolovci smo se zbrali ob 11.00 na dvorišču gradu Štanjel. Škratji Kras sta slavnostno odprla župan Občine Komen Erik Modic in direktor zavoda Škrateljic Uroš Grilc. Župan je poudaril, da je Škratji Kras izjemna pridobitev za občino, Štanjel in komenski Kras, saj gre za nov produkt družinskega turizma, ki ga obiskovalci Štanjela že nestrpno

pričakujejo. Uroš Grilc pa je Škratji Kras predstavil kot šesto pot na Pravljичno-doživljajski transverzali po Sloveniji, ki jo od leta 2017 ustvarja zavod Škrateljic. Ob tem je še posebej izpostavil pomen sodelovanja z izjemnimi umetniki ter lokalnimi partnerji projekta Škratji Kras, ki ga sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Škratji Kras je doživetje za otroke od 5. do 12. leta starosti, zanimivo tudi za

odrasle. Celovito pa je doživetje takrat, ko otroci poznajo izvorno zgodbo Škratje s Krasa, ki je zapisana v slikanici Uroša Grilca z ilustracijami Zvonka Čoha. Tako so imeli otroci na otvoritvi priložnost spoznati enega svojih najljubših ilustratorjev, Čoh pa jim je v knjige narisal posvetila. Zgodbo smo otrokom predstavili z glasbeno pravljico Škratje s Krasa, ki so jo odigrali glasbeniki Ana Kravanja, Samo Kutin in Lučka Grilc ter pripovedovalka Nina Peče Grilc.

Otroci so na misiji iskanja pečatov Krasa

Škrat Kamen, škratica Burja in škrat Ruj so prebivalcem Štanjela vzeli pečate Krase ter po Škratjem Krasu natrosili škratje uroke. Otroci so navdušeno sprejeli svoj izziv in se odpravili na misijo, da Krasu spet povrnejo trdnost kamna, vztrajnost burje in barve ruje. Na pot čez Škratji Kras so jih pospremile interpretativne vodnice, otroci so za doživetje potrebovali krasno beležko in barvice, na cilju v TIC-u Štanjel pa jih je čakala še krasna nagrada.

Na veliko veselje prebivalcev Štanjela so otroci uspešno opravili svojo nalogo, našli skrivne pečate kamna, burje in ruja ter poiskali čarobni izrek, ki je Kras rešil

Foto: Ana Rojc.

škratjega uroka. Otroci so bili na pohodu kljub nadvse poletni temperaturi vse skozi motivirani, na poti pa so jih čakala posebna presenečenja. Kiparka Alenka Vidrgar jih je pričakala ob zveneči klopi, kjer so se otroci preizkusili v igranju na kamnito zvonečo skulpturo, kamnoseka Jaka Modic in Urša Krašna pa sta pri škratu Kamnu otroke preizkusila v kamnoseštvu. Tako otroke kot odrasle so očarale

umetniške skulpture škratov s Krasa in kraški ovčar, ki krasijo doživljajske točke Škratjega Krasa in so delo umetnika in oblikovalca lesa Matica Zakrajška. Izjemna pridobitev na poti so tudi kamnite klopi iz kraškega kamna, ki ga je za Škratji Kras zagotovil pokrovitelj Marmor Sežana, d. d., iz svojega kamnoloma v Lipici. Tako so se otroci skozi igro, domišljijo in ustvarjanje naučili marsikaj novega o Krasu in Štanjelu, opravili nezanemarljiv pohod v dolžini 3,4 km ter pri tem krepili pozitiven odnos do okolja in varovanja narave.

Škratji Kras je trajna obogatitev turistične, pohodne in kulturno-umetnostne ponudbe Krasa, namenjena je predvsem družinam, šolam in vrtcem. Otroke in odrasle popelje v čudoviti svet Krasa, na družinsko dogodivščino, polno navdanih škratovščin in zabave. Doživetje obiskovalcem razkrije marsikatero kraško skrivnost ter skrite koticke prelepega starodavnega Štanjela. Pot je krožna, nezahtevna in urejena, zanjo bodo družine potrebovale približno 2 uri in pol, seveda pa se lahko raziskovanje kraških skrivnosti in uživanje v lepotah Krasa hitro tudi podaljša.

Foto: Luka Dakskobler.

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. Projekt nastaja v sodelovanju in s podporo partnerjev: Ministrstvo za kulturo RS, Center za kreativnost, Občina Komen, Agrarna skupnost Štanjel, ORA Krasa in Brkinov, Marmor Sežana, d. d., RUNE, Inkubator Sežana, Park Škocjanske jame, Kosovelov dom Sežana, Klub kraških ovčarjev Slovenije, Festival Gledanica.

Mističen zaključek festivala Gledanica

V nedeljo, 20. junija, se je z otvoritvijo arheološkega parka Gledanica, prazgodovinsko večerjo, uprizoritvijo zgodbe iz slikanice Sveti meč pravice ter tolkalnim krogom zaključil festival Gledanica. Letošnja, druga edicija festivala je bila izvedena v okviru projekta Kaštelir, ki se je v skoraj treh letih trajanja osredotočal predvsem na prazgodovinske naselbine iz 2. in 1. tisočletja pr.n.št. oziroma iz časa bronaste in železne dobe, ki jih na območju Krasa, preko Brkinov, Čičarije in Istre do Kvarnerja poznamo kot prazgodovinska gradišča oziroma kaštelirje. Projekt se izvaja v okviru mednarodnega programa Interreg V-A Slovenija-Hrvaška.

V okviru letošnjega festivala so obiskovalci imeli možnost spoznati štiri kraška in brkinska prazgodovinska gradišča. Lokalni vodniki iz Društva turističnih vodnikov Krasa in Brkinov so obiskovalcem pričarali zgodbe iz gradišč Gradišče nad Kobdiljem, Ajdovščina nad Rodikom, Vahta pri Kazljah ter Debela griža pri Volčjem Gradu.

V petek, 18. junija, se je dogajanje preselilo v Štanjel. Vabljeni partnerji in pridruženi partnerji so na 3. dnevu Kaštelirjev skupaj s predstavniki slovenskih in hrvaških občin s širšega območja Primorske, Istre ter Kvarnerja, državnih, strokovnih ter drugih javnih in zasebnih institucij podpisali Listino o ustanovitvi Čezmejnega konzorcija za gradišča – kaštelirje.

V soboto in nedeljo so v Štanjelu potekale številne delavnice, predstave in koncerti. Obiskovalci so imeli možnost

izdelati svoje ljudsko glasbilo iz trske ter venček sv. Ivana. Šega izdelovanja venčkov je vpisana v register nesnovne kulturne dediščine in že tradicionalno v Štanjelu krasi vrata hiš z namenom varovanja pred slabim in prinašanjem dobrim.

Praznična je bila predvsem nedelja

Pod Kobdiljskim stolpom so prižgali prazgodovinsko peč, v njej so spekli posode, ki so jih izdelali varovanci Doma na Krasu, ki izdelujejo prazgodovinske skledice za spominek. Obiskovalci so imeli možnost spoznati Štanjel ob spremstvu vodnice ter Avika – virtualnega prazgodovinskega dečka, ki predstavlja novo doživetje v Štanjelu, prisluhniti zgodbi Sveti meč pravice ter si ogledati razstavo ilustracij pod vodstvom avtorja.

Zvečer se je dogajanje preselilo na Turn, vrh štanjelskega griča. Obiskovalce sta pričakala kres in prazgodovinska večerja, poustvarjena po arheoloških spoznanjih iz življenja v gradiščih, a prilagojena sodobnemu času. Prazgodovinsko jed, ki jo je bilo mogoče tudi poskusiti, sta razvila Društvo Planta in dr. Jasna Fakin Bajec. Pripravljena je po receptu primorskih minešter ter bo postrežena v rekonstruirani prazgodovinski keramični skledi z bradavičko. Obiskovalci prazgodovinskih gradišč bodo tako imeli možnost doživetje prazgodovine zaključiti kulinarično pri enem izmed kraških in brkinskih gostinskih ponudnikov.

Večer, s katerim smo simbolično pozdravili solsticij, se je zaključil z uprizoritvijo zgodbe iz slikanice Sveti meč pravice,

v izvedbi Izraznega plesa Mehki čevlji ter tolkalcev Komenskega orkestra, pod režijo Milojke Širca in Petre Štolfa ter tolkalnim krogom, kjer so pod vodstvom Francija Krevha iz SToP – Slovenskega tolkalnega orkestra udeleženci sami ustvarjali glasbeni dogodek.

S festivalom pa se sedaj zaključuje tudi projekt Kaštelir, ki je v okviru projektnih aktivnosti uspel povezati prazgodovinsko in sodobno kulturo. Štanjel in Kras sta s projektom dobila nove vsebine. Pomembni sta predvsem notranja info-interpretacijska točka z razstavo Skriti

Štanjel ter arheološki park Gledanica. Vse nove vsebine, nastale v okviru projekta, bodo obiskovalce popeljale na raziskovanje te krhke a hkrati bogate kulturne dediščine.

Besedilo: Anja Pangerc

Foto: Simon Trček

Čezmejno sodelovanje med občinama Komen in Devin-Nabrežina

Kulturna povezanost med občinama Komen in Devin-Nabrežina in njenimi prebivalci sega zelo daleč v preteklost, v čas, ko so prebivalci okoliških vasi Komenskega Kasa dnevno hodili na delo v Nabrežino. Navezanost med ljudmi se je še dodatno utrjevala z obiskovanjem raznih kulturnih dogodkov, plesov in zabav, preko katerih se je stkala marsikatera zakonska vez in posledično družina. Na ta način so se izoblikovale močne vezi, ki jih ni mogoče prezreti, temveč jih je treba negovati. Tega se zavedamo tudi sodelavci ORE, zato smo v sklopu festivala KARSIART in praznika sv. Roka sodelovali skupaj z občinama Komen in Devin-Nabrežina pri soorganizaciji dveh dogodkov.

V četrtek, 5. avgusta, smo v viteški dvorani na gradu Štanjel gostili glasbeni koncert dveh mednarodno priznanih glasbenikov. Latinsko suito sta nam zagralla Igor Zobin na harmoniki in Marko Feri na kitari. Poleg občinstva v polni viteški dvorani so se koncerta udeležili tudi

komenski župan Erik Modic s soprogo, županja Občine Devin-Nabrežina Daniela Pallotta, podžupan Walter Pertot ter občinska svetnika ravno tako iz Občine Devin-Nabrežina. Vsi so v en glas zatrdili,

da so takšni večeri in druženja dobrodošli ter da bomo v prihodnje zagotovo še sodelovali.

Drugi skupni projekt, ki smo ga tudi izpeljali skupaj, je bil del praznika sv. Roka. To je sklop dogodkov in praznovanje v čast omenjenemu cerkvenemu zavetniku, ki ga Nabrežinci prirejajo vsako leto. Dogajanje je bilo skoncentrirano na igrišču športnega društva Sokol, kjer so se 21. avgusta na stojnicah predstavili ponudniki kraških dobrot in društev iz občine Komen. Na povabilo predsednika športnega društva Sokol Pavla Vidonija smo se 16. avgusta udeležili tudi slavnostne otvoritve praznika, ki je potekala ravno tako v športnem parku Nabrežine.

Majhni, toda čvrsti koraki napovedujejo tako ponovno obuditev starega prijateljstva, vezi in vrednot, ki si jih delita ti dve zgodovinsko povezani občini.

Besedilo: Domen Miklavc, Ora Krasa in Brkinov, d. o. o.

Praznik terana in pršuta

Avgust je na Krasu mesec praznika terana in pršuta že od leta 1970, ko so v Dutovljah prvič organizirali srečanje pridelovalcev terana in pršuta.

Praznik, kateri bi moral že lani obeležiti 50-letnico, je bil zaradi razmer tudi letos organiziran v malo drugačni obliki. V mesecu avgustu je tako potekalo deset kulturno-degustacijskih večerov, kjer so obiskovalci na domačijah kraških

vinarjev v sklopu KrasPass Gourmet okušali kraške dobrote ob spremljavi kraških glasbenikov.

Praznik terana in pršuta, letos v organizaciji Območne razvojne agencije Krasa in Brkinov, so letos še posebej obogatili posebni tematski večeri, namenjeni ustvarjalcem Praznika, ki je lani praznoval abrahama. V Pliskovici so se tako srečale kraljice terana, v Kobjeglavi pa pršutarji.

O pršutu nekoč in danes so se z Ano Faccchini pogovarjali poznavalci pršuta, za degustacije pa so poskrbeli kraški pršutarji in vinarji.

V Območni razvojni agenciji smo veseli, da nam je ob sodelovanju mnogih tudi letos uspelo izpeljati še en praznik terana in pršuta.

Besedilo: Petra Škerlj, Ora Krasa in Brkinov, d. o. o.

Spoznajte naše prave barve

Z razglednico vabimo k odkrivanju skritih koticov Krasa in Brkinov

V junijski številki glasila ste si lahko prebrali o tem, kako se Kras in Brkini povezujejo v turistični promociji, s katero želijo v naše kraje privabiti domače in tuje obiskovalce ter jim pričarati Kras in Brkine kot edinstveno izkušnjo

in nepozabno doživetje. Z mislijo na to je bila oblikovana razglednica Skriti koticiki Krasa in Brkinov. Ob podpori kraško-brkinskih občin so združili moči partnerji, ki delujejo na področju kulture, turizma in podjetništva (JSKD Sežana, ORA Krasa in Brkinov, d. o. o., OOO Sežana, Slonček, d. o. o. in Befine-Pro, d. o. o.).

Drage občanke, dragi občani, tokrat

v glasilu najdete razglednico, s katero lahko znance povabite, da obišejo Kras in Brkine. Čeprav se poletje počasi poslavlja, pa je naše kraje vredno obiskati tudi v jesenskih dneh. Prijazno vas vabimo, da združimo moči in na Kras in Brkine povabimo čim več domačih in tujih obiskovalcev, saj sta Kras in Brkini čudovita v vseh letnih časih in barvah.

Zelena shema slovenskega turizma – anketiranje prebivalcev Občine Komen

V začetku leta 2017 smo občine Diavača, Hrpelje-Kozina, Komen in Sežana vstopile v Zeleno shemo slovenskega turizma (ZSST) ter ločeno pridobile znake Slovenia Green Destination. S tem smo se zavezale, da bomo spodbujale trajnostno delovanje, združevale trajnostna prizadevanja ter promovirale lokalni značaj in zelene zgodbe. Tako smo se kraško-brkinske občine na slovenskem in evropskem in globalnem trgu pozicionirale do okolja kot družbeno odgovorne destinacije.

Zavezale smo se tudi, da se bomo v roku treh let tesneje povezale in ustanovile skupno organizacijo na področju turizma ter se bomo skupno prijavile v postopek za **pridobitev znaka ZSST oziroma vstopile v ZSST kot skupna destinacija**. Ker je za pridobitev skupnega ZSST znaka potrebno izvesti tudi anketne vprašalnike med prebivalci, vas prosimo, da si zamete par minut časa in izpolnite kratki spletni vprašalnik, ki se nahaja na tej povezavi: Slovenia Green - Anketa za prebivalce - 1KA | Spletne an-

kete (<https://www.1ka.si/a/350225>) oz. preko QR kode.

Hvala, ker nam pomagate izboljšati kakovost trajnostnega poslovanja destinacije Kras in Brkini.

Ekipa Visit Kras, Območna razvojna agencija Krasa in Brkinov, d. o. o., PE Štanjel

Športno

»Balinarji Agrochema Hrast Kobjeglava Tupelče, iz naselja z manj kot 200 prebivalci pri Komnu, kjer sploh nimajo ustrezne dvorane za balinanje, so v polfinalni in finalni tekmi državnega prvenstva z vrhunsko igro premagali oba tekmeca.«

Zmago Gomzi, Večer, 18. julija 2021

Še enkrat čestitke. Odločitev Balinarske zveze Slovenije, da na 1. ABC Pokal klubov, ki šteje kot kvalifikacijski turnir za evropski klubski pokal v moški konkurenci, pošlje lanskega zmagovalca državnega prvenstva, je slavju balinarjev iz Kobjeglave pridal malce grenak priokus. V državnem prvenstvu so dejansko bili razred zase in ob morebitni uvrstitvi na evropski klubski pokal bi brez dvoma znali mešati štrene mnogo večjim in premožnejšim evropskim klubom. Čudnih odločitev je žal tudi v športu precej. Druga pomanjkljivost, ki državne prvake, pa tudi vse ostale športnike, rekreativce ter šolski šport tare, je neustrezna športna infrastruktura v občini. Večjega interesa, da bi se na tem področju karkoli resnega storilo v preteklosti ni bilo. Tu pa tam se je obnovilo kakšno zunanje igrišče, popravilo dotrajane športne rekvizite, zamenjala razsvetljava. Precej stihijsko, brez prave strategije in resnega načrta. V mesecu juliju smo predstavniki Občine Komen, OŠ Komen, Glasbene šole Sežana,

BK Hrast ter Športne zveze Komen skupaj z arhitekturnim birojem Stolp uspešno dorekli zadnje podrobnosti pri načrtovanju nove športne dvorane v Komnu ter nadomestno uporabo stare osnovnošolske telovadnice. Projektne načrte, ki bo poleg športnih objektov obsegal tudi urbanistično ureditev športnega parka na Grofovski, bo v kratkem pripravljen in predstavljen širši javnosti. Brez ustrezne športne infrastrukture si dolgoročnega razvoja športa, rekreacije, zdravega načina življenja ter športnega turizma v naših krajih ne gre predstavljati. Svetlo točko na področju športne infrastrukture predstavlja nov medgeneracijski park v Svetem, ki bo za domačine, občane in turiste velika pridobitev. Prizadevnost domačinov se je izplačala. Inovativen in krasen zunanji fitness v gozdu s kalom čez cesto vsekakor sodi med objekte, ki jih je vredno posnemati. Svoje znanje igranja tenisa pa občani lahko preizkusijo tudi na urejenem teniškem igrišču v Štanjelu, ki privablja vedno večje število teniških navdušencev.

Poletje je čas za počitniški program Poletje na Krasu. Po številu udeleženi otrok je letošnje preseglo vsa naša pričakovanja. V štirih letih si je s počitniški program s kakovostjo in raznovrstnostjo očitno pridobil zaupanje otrok in njihovih staršev ter postal stalnica v našem prostoru. Res, da nimamo morja, rek in bazenov. Otroci tega sploh ne pogre-

šajo. Imamo pa zato za akcijo vedno pripravljene gasilce PGD Komen, Vaško skupnost Kobjeglava, ki nam prostore Kulturnega doma Kobjeglava rade volje odstopi, Staneta in njegovo radovedno čredo oslic, glasbenike, umetnike, zdravstvene delavce, prevoznika, ki našim muham vedno ustreže ... Še enkrat, iskrena hvala vsem, brez vas ni Poletja! Letos smo v Športni zvezi Komen vstopili še na področje umetnosti in kulture. Ob sodelovanju z likovnimi ustvarjalci in likovnimi pedagogi, ŠKUD Hruševica, ORA Krasa in Brkinov ter Občino Komen smo v Štanjelu pripravili dneve kreativnih delavnic za mlade -- ArtŠtanjel 2021. Več v nadaljevanju prispevka. Izkušnja prvega ustvarjalnega tabora je bila izredno pozitivna, program v sebi nosi velik potencial in je brez dvoma vreden nadaljevanja.

Čas, ki je pred nami, je iz znanih razlogov nepredvidljiv. Nekateri projekti bodo morali počakati na boljše čase (Mini olimpijada). V športnih društvih in športni zvezi se kljub vsemu nadejamo, da se lansko leto, ko smo bili priča popolnemu zaprtju športa in rekreacije, le ne bo ponovilo. Za vsakega posameznika šport, rekreacija in vsakodnevno gibanje dejansko pomenijo zdravje. Uspešne družbe pa se brez zdravja posameznikov ne da graditi.

Besedilo: Rajko Kralj

V Postojni je 12. in 13. junija letos potekal zaključni balinarski turnir Super lige.

Ekipa Agrochem Hrasta iz Kobjeglave je letošnjo sezono zaključila brez poraza in tako zaslužno osvojila naslov državnih prvakov za sezono 2020/2021.

Prihodnje leto bo zastopala barve občine Komen na pokalu Evrope in se pomerila z najmočnejšimi ekipami stare celine.

Besedilo: Tanja Marc

Foto: Arhiv Balinarske Zveze Slovenije

Poletje na Krasu 2021

Kaj bi o Poletju lahko še dodali? Počitniški program Poletje na Krasu je v svoji »četrti izdaji« še enkrat več dokazal, da se počitniški čas tudi na Krasu da aktivno, ustvarjalno, predvsem pa zabavno preživeti. Brez morja, rek in bazenov, brez telefonov in raznih zaslonov. Zoom-a so otroci imeli čez leto že tako dovolj. Poletni živ žav je letos pritegnil daleč največje število malih »škratov« in le ekipi animatorjev pod Matejinim vodstvom se gre zahvaliti, da je vse potekalo tako, kot je treba. Kombi, ki smo si ga od občine izposodili, nam je tudi zelo koristil. Udeleženci letošnjega Poletja na Krasu so se poleg športnih aktivnosti, ki so se odvijale v prostorih Kulturnega doma v Kobjeglavi in na zunanjem igrišču ob dvorani (ples, nogomet, košarka, med dvema ognjema, badminton, bilijard), odpravili še na balinanje v Tupelče, na

pot po pravljico-doživljajski poti Škratji Kras v okolici Štanjela, obiskali čredo oslic na pašnikih v okolici Hruševice, si z gasilskim vodnim topom privoščili že tradicionalno kopal v Komnu ter se za konec

s plesom in koreografijo v Ferrarijevem vrtu v Štanjelu na najlepši možen način od letošnjega Poletja poslovili. Vključitev projekta Športne unije Slovenije Veter v laseh - s športom proti zasvojenosti je cilje in kvaliteto programa dodatno obogatil.

Kako čas drvi! Naslednje leto bo počitniški program Poletje na Krasu že petič! Od prve ideje in skromnih začetkov se je program razvijal in gradil ter postal stalnica v našem prostoru. Vztrajnost se je izplačala. Tudi spomini na pretekla leta so še živi. Radostnih otroških obrazov ne pozabiš kar tako! So največje priznanje, ki ga organizatorji Poletja na Krasu lahko dobimo.

Izvedbo programa Veter v laseh je omogočilo sofinanciranje Fundacije za šport in Športne unije Slovenije.

Besedilo: Rajko Kralj

Foto: Rajko Kralj, Mateja Terčon Knap

»Super je, uživamo v ustvarjanju in v druženju!« - ArtŠtanjel 2021

Besede mlade ustvarjalke iz Brestovice pri Komnu najbrž še najbolje ponazorijo vzdušje na prvem kreativnem taboru za mlade ArtŠtanjel. Če k temu dodamo še izjavo mlade ustvarjalke iz Nove Gorice, ki pravi, da »Namesto, da sedi doma na telefonu, je bolje biti zunaj in ustvarjati!«, še lažje povzamemo celotno sliko dogajanja. Pod mentorstvom likovnih in plesnih umetnikov ter likovnih pedagogov je 25 mladih udeležencev ustvarjalnega tabora sprostilo svojo domišljijo in izpopolnjevalo svoje znanje likovnega in plesnega oblikovanja. Mladi so imeli možnost izbrati med sedmimi različnimi likovnikovimi tehnikami in mentorji: grafika v prostoru, street art (Vlasta Markočič), land art (Maja Pogačnik), akril, mixed materials (Britta Höschele), kolaž (Mojca Senegačnik), glina (Vasja Nanut), risba, slika, abstraktna krajina (Tanja Samec) ter plesno delavnico Sare Stropnik. V fotografski objektiv je ustvarjalnost mladih ujel fotograf Matej Čebulec. Po uvodnem sprehodu in spoznavanju Štanjela z obiskom Spacalove galerije se je kreativni del tabora lahko pričel. Navdušenost mladih in njihova želja po ustvarjanju je vse mentorje prijetno presenetila. V sproščeni vzdušju in ob mimoidočih turistih so izpod rok mladih nastajala zanimiva in kakovostna likov-

na in kiparska dela. Štanjel se je pokazal kot idealno okolje za umetniški navdih.

Zadnji dan so mladi v Ferrarijevem vrtu pripravili razstavo svojih del, v Grajzarjevi galeriji pa so na plakatih bile predstavljene posamezne tehnike in delavnice. S prijetnim druženjem in obljubo, da se prihodnje leto spet vidimo, so bili dnevi kreativnih delavnic za mlade ArtŠtanjel 2021 zaključeni. Štirje vroči dnevi ustvarjalnosti in druženja so še prehitro minili.

Organizatorji in mentorji delavnic Art-

Štanjel 2021 smo z odzivom in izvedbo zelo zadovoljni. Temeljite priprave so se obrestovale, med mladimi je bilo čutiti ustvarjalno in sproščeno vzdušje, pohvale s strani mladih, njihovih staršev in širše javnosti pa so nam dale vedeti, da je začrtana pot prava. Izkušnja prvega kreativnega tabora je izredno pozitivna, program nosi velik potencial in je vreden nadgradnje in nadaljevanja.

Na začetku smo si izposodili besede mladih ustvarjalcev. Naj za konec zaključimo z besedami ene izmed likovnih mentoric, ki je svoje občutke na kratko takole strnila: »Bilo je vroče, včasih naporno, ampak blazno lepo ... «

Dobrodošli na ArtŠtanjel 2022!

Pri dnevih kreativnih delavnic ArtŠtanjel 2021 so poleg likovnih in plesnih ustvarjalcev ter likovnih pedagogov sodelovali še Športna zveza Komen, Športno kulturno društvo Hruševica, Občina Komen ter ORA Krasa in Brkini. Organizatorji se vsem iskreno zahvaljujemo.

Besedilo: Rajko Kralj
Foto: Matej Čebulec, Alen Franetič

Obsežnejšo galerijo slik si lahko ogledate na zadnji strani glasila.

Športno košarkarsko društvo Kras pred novo sezono

Po izjemnih predstavah naših košarkarjev na olimpijskih igrah v Tokiu si v ŠKD Kras srčno želimo, da se tudi na domačem parketu košarka vrne v stare tirnice. Razlogov za to imamo kar nekaj. Članska ekipa se v Prvačini že vneto pripravlja na svoj krstni nastop v 4. SKL Zahod, ekipa mladincev pa si bo v kvalifikacijah poskusila izboriti mesto med najboljšimi v prvi mladinski ligi. Delo z mlajšimi se je v preteklih letih obrestovalo, v kategoriji fantov U15 imamo v naslednji sezoni

v državno prvenstvo prijavljeni kar dve ekipi. Tu so še dekleta in mlajše selekcije, ki bodo v prihodnjih letih stopile po poti starejših. Z veseljem smo se odzvali na povabilo Mirana Franka, organizatorja Sončkovega dne v Novi Gorici, ki je sredi septembra pripravil košarkarski turnir za mlade igralce letnika 2010 in mlajše. Kljub temu, da je bil turnir letos izpeljan v precej okrnjeni obliki, na turnirju so namreč sodelovale le 4 ekipe, prijetnega in pristnega vzdušja ni manjkalo.

V septembru so se treningi v Komnu, Braniku, Dornberku in Prvačini za vse selekcije pričeli. Vse otroke, ki bi se radi preizkusili v igranju košarke, vabimo k vpisu v šolo košarke. Za podrobnejše informacije lahko pokličete trenerje Primoža Čeha (030 924 492), Mateja Dedka (040 229 939), Karla Bunca (041 492 205) ali Rajka Kralja (040 645 767). Se vidimo pod koši!

Besedilo: Rajko Kralj

NK Komen pred novo sezono 2021/2022

Po nedokončani pretekli sezoni (zaradi COVID ukrepov je bila prekinjena in na koncu odpovedana) smo s pripravami na novo sezono začeli v prvem tednu meseca avgusta. Kljub dopustniško poletnem razpoloženju so fantje konkretno zagrizli v delo. Priprave so potekale dobro in brez večjih pretresov. Odigranih je bilo kar nekaj prijateljskih tekem (na sliki je utrinek z zadnje prijateljske tekme pred novo sezono med Komen-Ildrija), pri katerih rezultat ni igral primarne vloge. Prijateljske tekme so bile odigrane z namenom uigravanja ekipe kar nekaj mladih fantov, ki so se kalili v okoliških klubih. V ekipi so bile glede na lansko sezono narejene le manjše korekcije, ki naj ne bi vplivale na zastavljene cilje. Edina sprememba se je zgodila na trenerski klopi, kjer je dolgotnega uspešnega trenerja Kristjana Gregoriča zamenjal Sežančan Dejan Makivič. Tudi v letošnji sezoni je cilj uvrstitev v vrh prvenstvene lestvice, kar je glede na prikazano s pripravljanih tekem tudi realno pričakovati. Ko boste prebirali te vrstice,

bo prvenstvo že v polnem zamahu. Prva tekma je na sporedu 4. septembra 2021 v Ajdovščini proti ekipi Boreas, v drugem krogu je naša ekipa prosta. V tretjem krogu EPNL, v nedeljo, 19. septembra 2021, pa bomo na naši Grofovski gostili ekipo NK Ilirska Bistrica.

Vse ljubiteljice in ljubitelje nogometne igre vabimo, da se nam pridružijo na Grofovski, da skupaj z našo navijaško skupino Green boys Tribuna Jablinc podpremo naše fante. »Forza, Komen«.

Mešana ekipa dečkov U15 Komen Vipava je bila konec meseca avgusta na tradicionalnih tridnevnih pripravah v Planici – več informacij o tem bo na voljo v naslednji izdaji Burje. Ostale mlajše selekcije pa redno trenirajo že od druge polovice avgusta. Kmalu pa se bodo začeli tudi nogometni krožki v OŠ Komen – kontakt in prijave Primož: 031 613 939, POŠ Štanjel in OŠ Branik kontakt in prijave Luka – 031 555 432.

Še vedno pa poteka vpis v Mladinsko nogometno šolo Komen za deklice in dečke od 1. do 9. razreda osnovne šole. Vpišete se lahko na telefonske številke 031 778 908 – Lojze, 041 394 347 – Adrijan in 031 613 939 – Primož ali na e-naslov: mladi.nkkomen@gmail.com.

Besedilo in foto: Adrijan Spačal

Juhuhu, spet bo poSKOKec tu!

Saj ni res, pa je. Kako hitro čaš beži. Mar ni res? Zdi se kot, da smo se še večeraj skupaj zabavali na naših vadbah, pa temu ni tako. Za nami so že skoraj cele poletne počitnice. V tem času si poSKOKec in njegovi poSKOKčevi vaditelji nabiramo nove moči za novo sezono, ki že nestrno trka na naša vrata. Pa, da ne mislite, da samo počivamo. Ves ta čas mislimo na vas in za vse otroke pripravljamo nove dogodivščine, s katerimi se bomo srečali v novi sezoni.

Vse skupaj se bo tudi letos začelo z Gibalno abecedo, ki je namenjena vsem predšolskim otrokom. Gre za program, ki vsebuje veliko gibanja. Gibanje je pomembno, saj z njim otroci spoznavajo svet okoli sebe, sposobnosti svojega telesa in hkrati tudi skladnost njegovega gibanja. Malčkom od 3. do 6. leta predstavitvimo različna gibanja, učijo se biti del skupine in sodelovanja. Z gibanjem in igro pa se spodbujajo tudi socialne spretnosti in krepijo telesne sposobnos-

ti. Tisti »starejši« poSKOKci lahko svoja pridobljena znanja nadgradijo v programu Športne šole. Vabljeni so vsi otroci, ki obiskujejo 1. in 2. razred osnovne šole. V športni šoli se otroci srečajo z veliko bolj zahtevnimi elementi atletike, gimnastike, spoznavajo veliko različnih množičnih športov, obenem pa se ves čas zabavajo in aktivno sprostijo po pouku v šoli.

In že je tu mesec oktober, ko se začnejo tudi naši sobotni tečaji plavanja z

vodnimi animacijami. Tečaj je namenjen vsem otrokom od 4. do 9. leta starosti. Z najmlajšimi se na začetku najprej skupaj prilagajamo na vodo in tako skupaj premagamo strah, da se lahko potem vsi veselo zabavamo v vodi. Ko je strah premagan, začnemo pridobivati nova plavalna znanja. Starejši otroci izpopolnjujejo svoja znanja pod budnim očesom vaditeljev. Otrokov napredek redno predstavimo tudi staršem, da so lahko bolj povezani s samim tečajem.

Ko pa je poSKOKčeva sezona že v polnem teku, pride čas za najmlajše poSKOKce in njihove starše v programu otroci + starši = super zabava. Otroci s pomočjo staršev razvijajo temeljna področja otrokovega razvoja in izvajajo naloge, ki jih

brez pomoči svojih staršev ne bi zmogli. Ob izvajanju težjih nalog dajejo straši svojemu otroku podporo in ob tem gradijo medsebojno zaupanje. Otroci skozi igro razvijajo svoje gibalne sposobnosti in se srečujejo z novimi oblikami gibanja. Energični vaditelji poskrbimo, da otroke pripravimo na prve športne korake.

Nikakor ne smemo pozabiti na spomladanski del poSKOKčeve sezone, ko se vsem aktualnim programom pridružita še tečaj rolanja in šola tenisa, ki dodatno popestrijo naše dni. Skozi celotno sezono pripravljamo tudi različne poSKOKčeve animacije tako na rojstnih dnevih kot tudi na različnih dogodkih. Več o naših programih si lahko preberete na naši spletni strani www.poskokec.si.

Prisrčen poSKOKčev pozdrav. Se vidimo!

Besedilo: Lara Primc
Foto: arhiv ŠD poSKOKec

Lokostrelski tabor v Gorjanskem in Mein kampf Adolfa Hitlerja

Če se je kdo spraševal, čemu šotori ob koči Kraški Gadje, in je na bližnjih gmajnah opazil strelišča z lokostrelskimi tarčami, ni mogel dvomiti, od 17. do 21. julija letos se je odvijal LOKOSTRELSKI TABOR Lokostrelske zveze Slovenije. 46 osnovnošolcev in srednješolcev, od osmega (najmlajši je bil drugošolec Jure) do osemnajstega leta starosti, ki jih je spremljalo pet mentorjev – trenerjev in pedagoških delavcev, je prispelo na Kras iz vse Slovenije. Na taboru, namenjenemu mladim, ki jih veseli lokostrelstvo – začetnikom, tekmovalcem in ljubiteljem lokostrelstva, so trenerji seznanjali z lo-

kostrelstvom ob lokostrelskih igrah, tekmah s prirejenimi pravili, tarčnim, poljskim in 3D lokostrelstvom, uglaševanjem in nastavitvijo opreme ter video analizo. Mladi lokostrelci so bili razporejeni v skupine po starosti, zmožnostih in tem ustreznim razdaljam od 8 m do 60 m. Spoznavali so tudi druge športe v naravi in si mavrično obarvali teden s pohodi v naravo, skozi jame in kaverne, s krožnim ogledom suhozidnih hišk ob graničarski stezi, vasi Gorjansko (z vodenim ogledom vojaškega pokopališča, okolice). Z Matejem Štolfo je vsak vklesal v svojo kamnito ploščo črko in skupaj so sestavili

napis Lokostrelski tabor. Osvežili so se v bazenu in s sladoledom iz prenovljene živilske trgovine. Spoznali so osnove balinanja, ob deževnem vremenu pa so pod streho kočice izdelovali flu-flu puščice, izdelali so svoje loke, oblikovali in pisali razglednice, ustvarjali glinene skulpture in uporabne predmete, ki jim jih je v peči žgal domači kipar Milenko Kočvar, da so lahko izdelke odnesli s seboj. Preizkušali so se tudi v glasbeni – DJ delavnici.

Poleg lokostrelskih in drugih športnih veščin so jih mentorji usmerjali v zdrav in ustvarjalen način preživljanja prostega časa ter pozitivnega doživljanja športa in sožitja s samim seboj. Med cilji pa lahko omenim tudi spodbujanje k skupinskemu delu in medsebojnemu sodelovanju ter sprejemanju odgovornosti za zdrav način življenja, ki je za profesionalen pristop samoumeven del za doseganje športnih uspehov. V sklop pridobivanja taborniških veščin pa bi lahko umestili tudi večerne dejavnosti, od spoznavnega večera do kvizov in družabnih iger, nočnega pohoda v jamo Vodenico pod Lenartom do tabornega ognja. Da ne omenimo dnevnega programa, ki je pričel z bujenjem ob 7.15, se nadaljeval z jutranjo vadbo, zajtrkom in osebno higieno, pospravljanjem, dopoldanskim lokostrelstvom po skupinah, po kosilu z družabnimi igrami in popoldansko dejavnostjo, večerjo in družabno večerno dejavnostjo do 22.00 in popolno tišino in mirom v taboru ob 22.30.

Obiskali so jih tudi dolgoletni vodja in pobudnik lokostrelskega tabora v Bohinju Frane Merela, predsednik Lokostrelske zveze Slovenije (LZS) Marjan Ilar, sekretarka LZS Darja Rožmanec in Franci Rožmanec – vodja 3D in poljskega programa. Na predzadnji večer je mednje prišel Klemen Štrajhar, udeleženec poletnih olimpijskih iger leta 2012 v Londonu, kjer je dosegel 33. mesto, na evropskem prvenstvu istega leta pa je osvojil srebrno medaljo posamično. Vprašanja mu je zastavljala vodja tabora Brina Božič, občanka občine Komen. Zadnji dan taborjenja so lokostrelci imeli tekmo, ki je bila postavljena na šestih tarčah po različnih lokacijah v okolici tabora. Na zadnji, šesti tarči, so se v izločilnem strelu prav vsi pomerili z Ano Umer, vrhunsko lokostrelko, bivšo svetovno in evropsko prvakinjo, ki je ena izmed dveh slovenskih lokostrelcev, zaposlenih v športni enoti Slovenske vojske.

Zahvala gre Marijanu Zegi, ki je odgovornost izpeljave sprejel, domačinom in prijateljem, ki so priskočili na pomoč z urejanjem kočje Kraških Gadov in okolice, strelišč. Veliko dela so vložili Marija, Orlando, Loredana in Andrej Meziniec, Dar-

či Peric, Danijel Božič in Dragica Trkulja. Balinarji so jim brezplačno odstopili balinišče in uvajali v balinanje pod vodstvom Nenada Karanovića, Ladi Mandič pa uporabo bazena. Uvedli so jih v začetne kamnoseške veščine, vodili v pristno naravo, tipičen Kras z dolinami, apnencem, bori in brinjem, nadzemno sušo in podzemnim skrivnostnim svetom. Če

bodo mladi osvojili tovrsten življenjski slog in lokostrelstvu ustrezno filozofijo, bomo katerega izmed njih zagotovo videli na olimpijskih igrah. Olimpijskih iger v Tokiu se je udeležil Žiga Ravnikar, paraolimpijskih pa Dejan Fabčič, ki ga trenira Brina Božič.

Mlade lokostrelce sem vodila na krožnem pohodu iz tabora proti državni meji z Italijo, po graničarski stezi proti Puhovcem (po severni strani Žekenca) in spustom po delu vojaške makadamske ceste ter vrnitvijo mimo kaverne v tabor. Na poti smo si ogledali tri (pastirske ali poljske) suhozidne hiške, na zemljevidu poiskali ter v naravi prepoznali in poimenovali kraške vasi tostran in onkraj meje, mejnike z oznako 70 ter za Kras tipične rastline. Vzhičeno presenečena pa sem bila, ko me je sedmošolec med potjo vprašal: »Ste prebrali Mein Kampf?«.

»Še nisem, imam jo doma, a se moram pripraviti za branje tovrstne vsebine.«

»Jaz sem jo. Preberite!«

Tako me je trinajstletni Luka spodbudil, da sem vzela v roke Moj boj Adolfa Hitlerja, 560 strani in jaz sem šele na začetku ...

Besedilo: Nadja Mislej Božič
Foto: Brina Božič

Iz šolskih klopi

Osnovni šoli pomahali v slovo

Sredi junija smo na naši šoli v slovo pomahali generaciji 2006. 36 mladenk in mladeničev, zbranih v dveh oddelkih, so v spomin na svoje osnovnošolske dni posadili vrtnice in tako obogatili že tako

lep rozarij, ki nastaja na šolski zelenici. Po opravljenih osnovnošolskih obveznostih in zabavnem srečanju v adrenalinskem parku so 14. junija 2021 skupaj s prizadevnimi starši postavili tradicionalno ka-

lono ter uredili okolico šole.

Valeto so učenci organizirali pod varnostnimi pogoji, ki jih je narekovala epidemija. Na njej so prejeli spričevala in priznanja, najuspešnejši tudi nagrade.

Kristina Stantič je prejela nagrado župana Občine Komen, torej najvišje priznanje. Učenka Vita Trampuž je prejela nagrado šole. Poleg njih so si priznanje s knjižno nagrado prislužile tudi učenke Isabel Čehovin, Lara Štremfel, Erika Bratina ter Kristina Bandelj.

Spodbudnim besedam razredničark Darje Urh in Ane Masten ter sorazrednikov Mojce Uhernik Pipan in Vojka Franetiča sta svoje pridala tudi ravnateljica Nives Cek in gospod župan Erik Modic.

Učenci so se poslovili v svojem slogu – iskreno in iskriivo. Prireditev je bila zares lepa. Sedaj že pridno sedijo v srednješolskih klopeh. Učitelji z osnovne šole Komen pa jim želimo: SREČNO.

Besedilo in foto: Darja Urh, bivša razredničarka 8. a

Klavirski koncert mladega pianista v Komnu

V petek, 27. avgusta 2021, je bil v večnamenskem prostoru Osnovne šole Komen prisrčen koncert mladega pianista Maka Munija Mihevca iz Ljubljane. Komaj 17-letni pianist, sicer že študent na Akademiji za glasbo v Zagrebu v razredu prof. Lovra Pogoreliča, je že kot desetletnik koncertiral v znameniti dvorani Carnegie Hall v New Yorku. Za svoj študijski nastop v OŠ Komen je izbral dela Johana Sebastiana Bacha, Ludwiga van Beethovna in Roberta Schumanna. Mak je na koncertu pokazal klavirsko zrelost, veliko znanja, tenkočutno igro in smiselne interpretacije. Gotovo je pred pianistom

lepa kariera, saj že kot mladenič kaže veliko večščino črno belih tipk. Z gromkim aplavzom so obiskovalci nagradili mladega pianista in zaključili zelo lep večer, tik pred začetkom novega šolskega leta.

Zahvala za organizacijo in čudovit sprejem v lepih prostorih šolske avle gre ravnateljici komenske šole Nives Cek in klavirski pedagoginji Glasbene šole Sežana, podružnice Komen Ingrid Tavčar, ki je velikodušno omogočila uporabo koncertnega klavirja.

Besedilo in foto: Andreja Rustja

Vse se enkrat konča, vse se enkrat začne

Vse se enkrat konča. S prihodom meteorološke jeseni so se zaključile poletne počitnice.

Prvega septembra 2021 se je tako v šolske klopi vrnilo 193.116 slovenskih osnovnošolcev, od tega jih je dobrih 21.000 prvič prestopilo šolski prag. Neznan in negotovosti je bilo pred začetkom šolskega leta veliko, vseeno pa nam je uspelo urediti vse potrebno za varno vrnitev učencev in zaposlenih v šolo.

Poletne mesece na šoli praviloma izkoristimo tudi za prepotrebne prostorske izboljšave. Ker smo najpomembnejšo pridobitev ne le leta, pač pa kar desetletij dobili maja in šolsko kuhinjo s pridom uporabljali zadnja dva meseca šolskega

leta, je bilo letos teh izboljšav manj. Tako smo pred kuhinjo na centralni šoli uredili umivalnico, ki je še kako potrebna zlasti v sedanjih, kovidnih razmerah.

Šolski prostor tako na centralni kot na podružnični šoli je 1. septembra žarel v vsem svojem sijaju. Tudi letos so za urejenost okolice šole poskrbeli vsi delavci šole s hišnikom na čelu na podružnični šoli, na centralni šoli pa gre zahvala čistilkam in hišniku, da je okolica šole kot zgledno negovan vrt. Strokovni delavci so se na prihod učencev pripravili po navodilih MIZŠ, kjer je za začetek predvideno izvajanje pouka po modelu B (izvajanje vseh dejavnosti z upoštevanjem ukrepov NIJZ), seveda pa je bilo potrebno predvideti tudi morebitno izvajanje pouka na daljavo.

In vse se enkrat začne. Narava nam je ponudila svojo najlepšo kuliso, ko so se polni vznemirljivih pričakovanj 1. sep-

tembra zjutraj učenci zbrali pred obema šolskima zgradbama. Na šolskem dvorišču, kjer jih je že tradicionalno pozdravila ravnateljica, so z zborom ob razrednikih in sorazrednikih upoštevali mehurčke. Ker učenci že poznajo tradicijo, so z veseljem obhodili šolo in tako simbolično, že drugo leto zapored brez držanja za roke, objeli šolo in s tem prikazali tudi svojo pripadnost.

Posebno zgodbo so ob 9.00 v Komnu in ob 11.00 v Štanjelu začeli pisati letošnji prvošolci. V Komnu je prag učilnice prvič preskočilo 23 učencev, v Štanjelu le 3. Poleg ravnateljice jim je nekaj spodbudnih besed namenil tudi g. župan, v Komnu pa tudi policist.

Začetno tremo so pregnali pevci priložnostno oblikovanih pevskih zborov. Da pa bo šolsko življenje kar najbolj varno in predvidljivo, bodo prvošolcem pomagali šestošolci – tutorji.

Z lutkovno igrico Ribica v šoli so ko-

menške prvošolce navdušile učiteljice, v Štanjelu pa so za prisrčen sprejem prvošolcev poskrbeli kar drugošolci. Pred odhodom domov so se še posladkali s torto.

SREČNO PRVOŠOLCI.

Po stari navadi na naši šoli prvošolci posadijo svoje drevo, devetošolci pa v rozarij vrtnice. Verjamemo, da bo tudi letošnja sliva pognala globoke korenine, s svojimi sadeži pa razveseljevala generacije, ki prihajajo.

Z upanjem, da odmik v kratkem zopet zamenja stik, sproščenost nadomesti omejevalnost, skrb za sočloveka preмага virus, želim vsem v imenu kolektiva eno zadovoljno in prijazno šolsko leto z uresničenimi željami in pričakovanji.

Besedilo: Nives Cek, ravnateljica

Foto: Franetič Vojko, Mihaela B. Perhavec, Agata Perdec, Nives Cek

Burjica

Dogajanje v Vrtcu Komen ...

Komenske olimpijske igre 2021

Letošnje poletje v Vrtcu Komen je bilo športno obarvano. Otroci so doma spremljali olimpijske igre in navijali za naše športnike. V vrtcu smo se z otroki pogovarjali o poletnih olimpijskih igrah, športih in športnih disciplinah ter slovenskih športnikih, ki se na njih predstavljajo. Skupaj smo izdelali plakat, na katerega so otroci narisali športe poletnih olimpijskih iger. Vsakodnevno smo spremljali dosežke naših športnikov v Tokiu, ob vsaki prejeti medalji pa smo to na plakatu tudi označili. Predlagali smo jim, da bi tudi v vrtcu pripravili tekmovanje z vodnimi igrami, ki smo ga poimenovali Komenske olimpijske igre 2021. Otroci so se med seboj pomerili v treh različnih »športih«, na koncu pa so vsi prejeli zlato medaljo in nagrado, ki nam jo je podaril Olimpijski komite Slovenije, za kar se jim iskreno zahvaljujemo.

Besedilo: Meta, Tjaša in Rok

Presenečenje

V petek, 30. julija 2021, smo v enoti Komen za otroke pripravili presenečenje. Obiskala sta nas gasilca Prostovoljnega gasilskega društva Komen. Predstavila sta nam gasilsko cisterno in njeno opremo. Otroci so se preizkusili v špricanju z vodo. Vroč dan pa so nam še dodatno polepšali s špricanjem otrok. Otroci so bili nad obiskom navdušeni in že komaj čakajo naslednji obisk. Hvala gasilcema Prostovoljnega gasilskega društva Komen za obisk.

Besedilo in foto: Urša Trobec

... in Vrtcu Štanjel

Poletje

Tema letošnjega poletja je bila v naši enoti varno v poletje. Z otroki smo se strokovne delavke vsaka v svoji skupini glede na zmožnosti otrok pogovorile o tem, kako se lahko zaščitimo pred škodljivimi sončnimi žarki. Starejši otroci so o tem vedeli zelo veliko in so eden drugega ozaveščali o ravnanju na soncu, mlajšim pa smo preko slik predstavili, kako se lahko poleti zaščitimo in poskrbimo za svoje zdravje.

Strokovne delavke smo s plakati, fotografijami in obvestili poskrbele, da so bili tudi starši opozorjeni na načela varovanja pred škodljivimi sončnimi žarki.

Vsi otroci in strokovne delavke pa smo se strinjali, da je poleti zelo vroče in da

takrat, ko je vroče, lahko jemo sladoled. Dogovorili smo se s kuharico Mojco, da nam je na prvi poletni dan pripravila sladoled, ki smo ga z veseljem pojedli na našem igrišču.

Zaključilo se je še eno šolsko leto in nastopile so težko pričakovane počitnice.

Nekateri smo odšli na morje, drugi v hribe, nekateri pa smo ostali doma in se hladili v senci.

Strokovne delavke pa smo poskrbele, da so se vsi otroci, ki so obiskovali vrtec, imeli lepo.

V začetku tedna smo se v skupinah pogovorili in naredili načrt, kaj bomo v prihajajočih dneh počeli. Otroci so dajali različne ideje in skupaj smo se potrudili,

da smo njihove ideje tudi uresničili. Imeli smo vodni dan, se igrali z vodnimi balončki, imeli plažo, lovili ribe, se spremenili v gusarje, si izdelali ladjo, iskali skriti zaklad, ustvarjali, se igrali s školjkami, brali in si pripovedovali zgodbe, peli pesmice, uganjevali uganke, plesali in rajali ob glasbi, se igrali z žogami, v mivki, sestavljali sestavljanke in seveda počeli še veliko drugih zanimivih stvari.

Počitnice so hitro minile, sedaj pa se že vsi pripravljamo na novo vrtčevsko leto.

Ob tej priložnosti vsem skupaj želimo eno lepo šolsko leto, našim prvošolčkom pa uspešen vstop v prvi razred.

Besedilo in foto: Mateja Bežek Kosmač in Denis Lemut

Knjiga Žogica Nogica na potepu

Skupina Žogice iz Vrtca Sežana, enota Štanjel, sodelujemo v projektu SKUM.

Projekt, katerega namen je razvijanje sporazumevalnih zmožnosti s kulturno-umetnostno vzgojo, se pravi vpeljati v vrtec umetnost in jo povezati z vzgojno izobraževalnim delom ter pri tem vključiti tudi manj uveljavljena področja umetnosti, poteka že več let. Vsako leto strokovni delavci, ki smo vanj vključeni, oblikujemo načrt tako, da izhajamo iz otrok. Ves čas projekta pa sledimo otrokovim zmožnostim, razvoju, idejam in pobudam.

V letošnjem letu smo v naši skupini raziskovali: »Kdo se oglašča? Kaj slišimo?« ter pri tem povezali vsa področja kurikuluma s poudarkom na umetnosti. V projekt smo bili vključeni otroci, lutka -

ljubljenka skupine Žogica Nogica, strokovni delavki ter starši oddelka Žogica, umetnici Mojca Leben in Mojca Sekulič FO, Knjižnica Komen in Vrtec Sežana.

Najprej smo se povezali s Kosovelovo knjižnico Sežana, enota Komen. Knjižničarka Marija Umek nam je pripravila veliko zvočnih knjig, kartonk. Z otroki

smo te knjige listali, jih »brali«, pritiskali na gumbe, kazali in govorili, katera žival, stvar, vozilo oddaja zvok, se oglašča. Te smo seveda poimenovali, spoznali smo, kako se premikajo in kako se oglašajo. Pri uprizarjanju različnih živali in stvari nam je s pomočjo čutenja telesa preko giba in plesa pomagala plesna umetnica Mojca Leben.

Otroci so pokazali veliko zanimanje za knjige, za raziskovanje, spoznavanje, zato smo šli še korak dlje.

Za pomoč smo prosili starše, ki so bili takoj pripravljeni sodelovati. Skupaj z otroki so izbrali eno živa ali stvar, ki so jo doma narisali, potem pa smo njihove slike, ilustracije uporabili pri izdelavi knjige

(kartonke) z naslovom Žogica Nogica na potepu. Starši so se res potrudili in izdelali čudovite slike. Vsaka je edinstvena in posebna.

Potrebovali smo še naslovnico, zato smo se povezali z likovno umetnico Mojco Sekulič FO, ki nam je takoj priskočila na pomoč pri oblikovanju naslovne ilustracije.

Izbrane živali in vozila smo skupaj z žogico Nogico raziskali in bolj podrobno spoznali preko knjig, pesmic, plesa, računalnika, fotografij, slik, lutk, kock, igrač, sestavljanek, kamišibaja in iger. Otroci so živali in vozila poimenovali in povedali, kako se oglašajo.

Sledilo je oblikovanje in tiskanje knjige.

Ko je bila dokončana, smo vanjo dodali še našo žogico Nogico, ki je pritrjena na vrstico. Tako otrok, ki »bere« knjigo, lahko z žogico potuje po njej. Knjiga otroke spodbuja, da poimenujejo, povedo, kako se nekdo oziroma nekaj oglašča, ter pokažejo, kako se premika.

V dogovoru s Kosovelovo knjižnico v Sežani in Komnu bo naša knjiga, ki je namenjena najmlajšim, na voljo za izposojajo. Zaradi vseh ukrepov in omejitev v knjižnicah ne bo predstavitve knjige. Bomo pa pripravili plakat s fotografijami in zapisom o poteku projekta in o tem, kako je naša knjigica nastala.

Hvala vsem, ki ste kakorkoli sodelovali in pomagali pri izdelavi in izdaji knjige.

Besedilo in foto: Mateja Bežek Kosmač in Denis Lemut

Oratorij v Komnu – »Originalen.sem«

V komenski župniji je med 19. in 25. julijem 2021 po dveh »koronskih« letih ponovno potekal oratorij, ki ga je obiskalo kar 40 otrok in vodilo 16 animatorjev. Tema letošnjega oratorija je bil blaženi Carlo Acutis, fant, ki je pri 15 letih zbolel za levkemijo in leta 2006 umrl, v času svojega življenja pa se je posvečal evharistiji, molitvi, dobrim delom in sodobni tehnologiji. Njegovo zanimanje za računalništvo je oratoriju nadelo naslov »Originalen.sem«, saj je ostati edinstven, tak kot nas je Bog ustvaril, v svetu, v katerem je pritisk spletnih vsebin zelo močan, zelo pomembno.

Prvi dan se nam je pridružilo mnogo otrok, ki oratorij že poznajo, in tudi takih, ki so se ga udeležili prvič. Ni minilo dolgo, ko so se vsi zbrali v krogu in z animatorji peli banse. Uradno smo oratorij vsak dan začeli s himno, po njej pa je bila na vrsti dramska igra, ki je prikazovala življenje mladega Carla in njegov odnos do ljudi, življenja in Boga. V zgodbi je Carlo prijateljema Janu in Mariji z zgledom odprl oči za krščansko življenje. Soočili so se s pomočjo bolnim in z reševanjem onemog-

lih, spoznali sv. evharistijo in sv. spoved, zadnji dan, po smrti mladega Carla, pa so odločno uresničili željo po krščanskem življenju. Po dramski igrici je sledila skupna kateheza, ki jo je vodil župnik Marjan Jakopič. Zmolili smo jutranjo molitev in prisluhnili njegovi besedi. Sledile so kateheze po starostnih skupinah. Pri katehezah, ki so bistven del oratorija, smo vsak dan spoznali temo posameznega dneva. Po katehezah smo imeli delavnice.

Izdelovali smo vse mogoče – zapestnice, lončke balončke, poslikane kamne in celo raziskovali kal pri Divjih. Sledilo je kosilo, po kosilu pa daljši odmor in športne igre.

Vsak dan je bil po svoje zanimiv: v sredo smo imeli romanje na Pedrovo, kjer smo pred cerkvico sv. Duha darovali sveto mašo, v četrtek smo simbolično spekli kruh, saj je bila tema dneva sv. evharistija, v petek, ko smo razmišljali o dobrosrčnosti, pa so nam svoj poklic predstavili ga-

silci, reševalci, policisti in gospod župnik. Eden izmed vrhuncev tedna pa so bile gotovo tudi vodne igre, po katerih so gasilci poskrbeli za hladno prho.

Za nami je zelo zanimiv in poučen teden. Zaključili smo ga z nedeljsko sveto mašo v Komnu in pogostitvijo pri župnišču. Zahvaljujemo se župniku Marjanu Jakopiču, animatorjem, staršem otrok in vsem, ki so pri oratoriju kakorkoli pomagali.

Lucija Godnič

Kar burja prinese

40 let po končani osnovni šoli

Zadnjo soboto v avgustu smo se v Komnu zbrali sošolke in sošolci, ki smo pred štirimi desetletji zapustili šolske klopi takrat »nove« Osnovne šole Antona Šibelja - Stjenka Komen. Prijetno presenečenje, zanj je poskrbel Stojan, je bilo vabilo na okroglo obletnico s fotografijo iz 8. razreda, kjer smo skupaj z našo razredničar-

ko Kati Mulič, ki je žal ni več med nami. V šolske klopi smo nekateri prvič sedli v zdaj že porušeni »stari šoli« v Komnu, nekateri so prvi in drugi razred obiskovali v Gorjanskem. V »novo« šolo smo skupaj stopili v četrti razred.

V Komnu se nas je na obletnici od 31ih, ki smo leta 1981 zaključili osnovno šolo,

druženja udeležilo 22, kar je kar vzpodbudno. Vseeno smo odsotne sošolke in sošolce pogrešali. Verjetno nas bodo prepoznali na skupinski fotografiji. Ob tej priložnosti jih lepo pozdravljam.

Ob druženju, prigrizku, večerji, dobri kapljici in torti nam ni bilo dolgčas, obujali smo spomine na leta, ki smo jih preživeli skupaj in izmenjevali življenjske izkušnje in modrosti v sproščenih pogovorih. Pomembno dejstvo je, da smo povetini vsi tedanji sošolci živeči na Krasu oziroma na Primorskem še vedno »pri močeh« in polni optimizma.

Razšli smo se z željami, da bi se v bodoče srečali v čim večjem številu zdravi, srečni in veseli in z obljubo, da, če ne prej, zagotovo ob 50. obletnici.

Besedilo in foto:

Marino Pangos, Martina Godnič

Aktualno dogajanje v LAS Krasa in Brkinov

Lokalna akcijska skupina Krasa in Brkinov (v nadaljevanju: LAS) tudi v poletnem času ne počiva.

V obdobju od aprila do konca julija 2021 sta bili izvedeni dve korespondenčni in ena redna seja Upravnega odbora ter ena korespondenčna seja Nadzornega odbora LAS. Izvedena sta bila dva posveta lokalnih akcijskih skupin, eden virtualno, drugi pa s srečanjem v živo, v Posočju, ki sta se ga udeležila tudi predstavnika LAS Krasa in Brkinov. Na Agencijo RS za kmetijske trge

in razvoj podeželja (ARSKTRP) so bili oddani štirje zahtevki za izplačilo operacij ter tri prošnje za spremembo operacij. Konec marca se je zaključil 4. javni poziv LAS iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR), konec maja pa smo prejeli odločbo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS o potrditvi druge spremembe Strategije lokalnega razvoja LAS Krasa in Brkinov za programsko obdobje 2014--2020.

V nadaljevanju navajamo podrobnejši

pregled aktivnosti.

Zaključene operacije EKSRR sklada v prvi polovici leta 2021

V prvi polovici leta 2021 so se uspešno zaključile še tri operacije 1. javnega poziva LAS Krasa in Brkinov iz sredstev Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRR).

Po zaključku aktivnosti operacije mora prijavitelj, skupaj s partnerji, pripraviti ustrezno dokumentacijo zahtevka z vsemi

potrebnimi dokazili in prilogami. Zahtevki, ki služijo kot podlaga za izplačilo upravičenih sredstev iz odločbe, vložijo LAS v elektronsko aplikacijo Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja. Prav tako nudi LAS vsem prijaviteljem in njihovim partnerjem pomoč pri pripravi ustrezne dokumentacije za zahtevek.

V začetku januarja 2021 je bil oddan zahtevki za operacijo **Kamen in kulinarika**, prijavitelja Območne obrtno-podjetniške zbornice Sežana. V vmesnem času je bila s strani Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja za operacijo izvedena tudi kontrola pred izplačilom zahtevka.

Konec junija 2021 je bil oddan zahtevki za operacijo **KRASmeet**, prijavitelja Art nepremičnine, d. o. o., ki se je zaključila s koncem maja. Konec junija so se zaključile tudi aktivnosti operacije **Kakovost & podjetništvo**, prijavitelja Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica, čigar zahtevki je bil oddan konec julija.

Konec avgusta bo oddan zahtevki še zadnje operacije 1. javnega poziva LAS – **Krasnost Krasa in Brkinov**, prijavitelja Zavod ŠTIP.

Vse operacije so bile, tekom njihovega izvajanja, podaljšane zaradi višje sile – epidemije.

Za več informacij o zaključenih operacijah ter operacijah v izvajanju si lahko preberete na spletni strani LAS: <https://www.laskrasainbrkinov.si/projekti-eksrp/>.

Zaključen 4. javni poziv LAS Krasa in Brkinov iz ESRR sredstev

Četrty javni poziv LAS Krasa in Brkinov iz ESRR sredstev se je zaključil 31. marca 2021. Prejeli smo šest vlog operacij, ki jih je pregledala in ocenila zunanja, petčlanska ocenjevalna komisija. Člani ocenjevalne komisije so se sestali dvakrat, zaposleni na LAS pa sta članom komisije nudili administrativno-tehnično pomoč. Končno poročilo ocenjevalne komisije z izborom operacij, predlaganih za sofinanciranje, so obravnavali še člani Upravnega odbora LAS na svoji redni seji. Upravni odbor je namreč tisti organ, ki dokončno potrdi izbor operacij za sofinanciranje.

Po potrditvi operacij s strani Upravnega odbora, je LAS pričel z vnašanjem potrjenih vlog operacij v elektronsko aplikacijo Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT). Sedaj je na strani MGRT, da vnesene vloge pregleda, poda morebitne dopolnitve ter sklene pogodbe o sofinanciranju operacij s prijavitelji operacij.

Potrjene operacije 3. javnega poziva LAS s strani ARSKTRP

Vloge operacij, ki so bile potrjene na 3. javnem pozivu LAS Krasa in Brkinov iz sredstev Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, je z odločbami potrdila tudi Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP). Vseh sedem vlog, ki smo jih v pisarni LAS v obdobju januar–februar 2021 vnesli v elektronsko aplikacijo ARSKTRP, je pred izdajo odločbe bilo pozvanih na dopolnitev. Po usklajenih dopolnitvah je LAS v obdobju od sredine maja do sredine junija za vseh sedem vlog prejel odločbo o sofinanciranju s strani ARSKTRP.

Vsem prijaviteljem potrjenih operacij želimo uspešno izvajanje aktivnosti operacij ter uspešno črpanje evropskih sredstev.

Zaključena operacija sodelovanja Približajmo Unescova biosferna območja prebivalcem

Konec junija 2021 se je kljub podaljšanju zaradi epidemije uspešno zaključila operacija (projekt) sodelovanja Približajmo Unescova biosferna območja prebivalcem (skrajšano: MaB). V projektu je sodelovalo šest slovenskih LAS. Poleg vodilnega partnerja projekta, LAS Dolina Soče, so v projektu sodelovali še LAS Posavje, LAS Obsotelje in Kozjansko, LAS Gorenjska košarica, LAS med Snežnikom in Nanosom ter LAS Krasa in Brkinov. Na območju našega LAS pa je bil partner projekta še JZ Park Škocjanske jame, Slovenija, ki je prevzel izvedbo določenih aktivnosti.

Projekt sodelovanja je povezal vsa tri biosferna območja (BO) Slovenije: BO Kras in porečje reke Reke, BO Kozjansko in Obsotelje ter BO Julijske Alpe. V okviru projekta so bile izvedene številne skupne aktivnosti, kot so: ozaveščanje, promocija, izobraževanje ter izmenjava dobrih praks in znanj, organizacija in izvedba dogodkov, posvečenih dnevu BO Slovenije, snemanje skupne oddaje o perspektivnih in inovativnih podjetniških idejah v BO Slovenije, skupna izobraževalna zgibanka s predstavitevjo BO Slovenije (s prilagoditvijo »lahko branje« za ranljive ciljne skupine) ter izvedba skupne izobraževalne delavnice na temo vzpostavitve najbolj učinkovitih komunikacijskih orodij z upravljalci BO.

Vsak LAS je izvedel tudi svoje, specifične aktivnosti, katerih namen je bil dosegati cilje varovanja naravne in kulturne dediščine posameznega območja ob istočasnem izboljševanju dohodkovnega položaja lokalnega prebivalstva. Na področju BO Kras in porečje reke Reke so bile izvedene naslednje specifične aktivnosti:

- izvedba šestih ustvarjalno izobraževalnih delavnic s spoznavanjem trendov v turizmu in dobrih praks za razvoj turistične ponudbe,

- izvedba izobraževanja Gostitelj Interpretator,
- izvedba dveh sklopov podjetniških delavnic »S poslovnim načrtom do razvoja dejavnosti«,
- izvedba podjetniških svetovanj,
- izvedba dveh delavnic povezovanja ponudnikov BO Kras in porečje reke Reke,
- izvedba strokovne ekscurzije in ogleda dobrih praks v BO Obsotelje in Kozjansko,
- izvedba strokovne ekscurzije in ogleda dobrih praks v BO Julijske Alpe ter
- izvedba dvodnevne strokovne ekscurzije in ogleda dobrih praks v BO Mura.

V okviru projekta sodelovanja je bil posnet tudi skupni predstavitveni film o perspektivnih in inovativnih podjetniških idejah v BO Slovenije, ki si ga lahko ogledate na spletni strani LAS Krasa in Brkinov.

Facebook stran LAS Krasa in Brkinov

Facebook stran LAS Krasa in Brkinov, ki je bila na novo vzpostavljena januarja 2021, pridobiva nove člane in »všečke«. Trudimo se za redno objavo aktualnih novic in dogajanj na tej strani, zato vabljeni, da jo spremljate in tudi všečkate in delite.

Spletni LAS Katalog daril

Na poziv lokalnim ponudnikom z območja LAS Krasa in Brkinov k predstavitvi svoje ponudbe v spletnem Katalogu daril, ki smo ga objavili februarja 2021, se je odzvalo šestnajst ponudnikov. V pisarno LAS so nam ponudniki dostavili različen nabor svojih izdelkov, od steklenic vina in likerjev, marmelad, medu, sira, lanenih otroških oblačil, izdelkov iz sivke, izdelkov iz kamna in glin, kraškega brinjevca in brkinskega slivovca, gina, paketa doživetij ipd. V vmesnem času je izbrana fotografinja izdelke za katalog poslikala, v pripravi pa je še krajši opis izdelkov, ki ga bo izbrani oblikovalec smiselno umestil v spletni Katalog daril. Ko bo končan, bo spletni katalog daril objavljen na spletni strani LAS, deljen pa bo tudi na Facebook strani.

Povabilo k včlanitvi v LAS Krasa in Brkinov

LAS Krasa in Brkinov še vedno vabi za interesirano javnost k včlanitvi v LAS. Na spletni strani www.laskrasainbrkinov.si najdete prijavnico obrazec, ki ga izpolnjeno pošljete na elektronski naslov info@laskrasainbrkinov.si ali po navadni pošti na LAS Krasa in Brkinov, Partizanska cesta 4, 6210 Sežana.

Maja Colja, LAS Krasa in Brkinov

PRIHAJA NA NA NAŠE ODRE:

NAPOVEDUJEMO:

GLASBA Z OKUSOM IN ZGODBO

13. september 2021, ob 20.00

Boštjan Narat in Izar Lunaček: **LUNAČEK IN NARAT: NARISNI KONCERT**

Cikel koncertov sofinancira Ministrstvo za kulturo RS.

Sobota, 18. september 2021, ob 10.00

AGRFT in KUD Baobab

Lea Menard: **PASJEDIVŠČINA – MOJA PASJA DOGODIVŠČINA**

Lutkovno-igrana predstava. Za otroke od 3. leta.

Ob 30-letnici Kosovelovega doma Sežana.

Ponedeljek, 20. september 2021, ob 20.00

Hiša kulture Celje, v sodelovanju s Centrom sodobne umetnosti Celje

KOMEDIJA O ARTU

Komedija za izven.

Ob 30-letnici Kosovelovega doma Sežana.

Torek, 21. september 2021, ob 20.00

Danijela Zajc

NITI

Predstava sodobnega cirkusa.

Brezplačne vstopnice si zagotovite pri blagajni.

Ob 30-letnici Kosovelovega doma Sežana.

Sreda, 29. september 2021, ob 17.30

ARHITEKTURA SKUPINE KRAS

Pogovorni večer.

Pogovor bo vodila novinarka Neva Zajc, gosta: Janez Koželj in Matej Mljač.

Brezplačne vstopnice si zagotovite pri blagajni.

Ob 30-letnici Kosovelovega doma Sežana.

GLASBA Z OKUSOM IN ZGODBO

30. september 2021, ob 20.00

Vasko Atanasovski, Miha Petric, Žiga Golob in Marjan Stanič: **VASKO & THE UNCLES FROM THE DARK QUARTET**

Cikel koncertov sofinancira Ministrstvo za kulturo RS.

Ob 30-letnici Kosovelovega doma Sežana.

V KINODVORANI

Filmski program je objavljen na naši spletni strani, vabimo k ogledu.

SPLETNI KINO

Program spletnega kina ostaja v naši redni ponudbi za ogled prek spleta.

Izvedbe vseh dogodkov bodo odvisne od veljavnih določil oz. veljavnih ukrepov v zvezi z omejevanjem širjenja novega koronskega virusa.

Hvaležni smo vam za vašo podporo in vam želimo čim bolj prijetno spremljanje naših dogodkov.

Botanični VRT OB
VILI MIRASASSO

NAJ VAŠ OGLAS DOSEŽE SVOJ DOMET

OGLAŠEVANJE NA LCD ZASLONU BOTANIČNEGA VRTA SEŽANA

... NA LCD ZASLONU SE LAHKO OGLAŠUJE...

- naravno in kulturno dediščino čezmejnega Matičnega Krasa
- javne prireditve in aktivnosti: kulturne, športne, izobraževalne ter tiste povezane z naravno in kulturno dediščino Matičnega Krasa
- produkte in storitve, povezane z naravno in kulturno dediščino Krasa, ki so pomembne za razvoj občine Sežana in Matičnega Krasa

... NA LCD ZASLONU SMEJO OGLAŠEVATI
SUBJEKTI MATIČNEGA KRASA...

- Občina Sežana, krajevne skupnosti v občini Sežana, javna podjetja in javni zavodi, katerih ustanovitelj ali soustanovitelj je Občina Sežana
- lokalne skupnosti iz območja čezmejnega Matičnega Krasa in njihovi zavodi
- lastniki, najemniki in upravljalci objektov naravne in kulturne dediščine
 - društva in klubi s sedežem na območju Matičnega Krasa
 - državna podjetja in državni zavodi, druga združenja v javnem interesu iz območja Matičnega Krasa ter
 - drugi subjekti, ki pomembno prispevajo k razvoju turizma na območju Matičnega Krasa

VEČ INFO O CENIKU IN POGOJIH OGLAŠEVANJA:

KSP D.D. SEŽANA, upravljavec Botaničnega vrta Sežana
storitve@ksp-sezana.si / 031 625 093

Uporaba neveljavne osebne izkaznice

Zakon o interventnih ukrepih za pomoč gospodarstvu in turizmu pri omilitvi posledic epidemije COVID-19 med drugim omogoča tudi možnost uporabe osebne izkaznice, ki ji je sicer že potekla veljavnost.

Navedeno velja le za osebne izkaznice, ki jim je veljavnost potekla od 29. marca 2020, če v tem času ni prišlo do spremembe osebnih podatkov, navedenih na dokumentu. Torej le v primeru, če državljan od 29. marca 2020 ni spremenil svojega osebnega imena, naslova ali drugih podatkov, ki so zapisani na osebni izkaznici, in če fotografija na osebni izkaznici še vedno izkazuje njegovo pravo podobo. Uporaba pretečenih osebnih izkaznic bo mogoča do konca leta 2021 in samo na območju Republike Slovenije, in sicer ob izkazovanju istovetnosti in državljanstva (pred pristojnimi organi) in nastopanju v pravnem prometu (npr. uporaba na banki, pri notarju). Ne glede na to, da je osebna izkaznica tudi dokument za prehajanje državne meje držav Evropske unije in schengenskega prostora ter drugih držav, ki so za to izrazile privolitev, poudarjamo, da prehajanje državne meje s pretečeno osebno izkaznico ni mogoče. Novost začne veljati naslednji dan po objavi zakona o interventnih ukrepih v Uradnem listu, to je 14. julija 2021.

Upravna enota Sežana

SKOTOPIČNI SINDROM

Ko ne gre za težavo z očmi, ampak težavo, kako možgani zaznavajo videno.

Skotopični sindrom je motnja vizualnega procesiranja. Pri skotopičnem sindromu ne gre za okvaro oči, temveč za to, kako naši možgani zaznajo videno. Zaznavne težave lahko vplivajo na učinkovitost dela in učenja, obnašanje, pozornost, sposobnost sedenja pri miru in koncentracijo.

Skotopični sindrom (sindrom Irlen) vpliva na:

- branje,
- pisanje in prepisovanje,
- učenje,
- utrujenost,
- pozornost in koncentracijo,
- glavobole in migrene,
- občutljivost na svetlobo.

Bela podlaga in bela svetloba pri ljudeh s skotopičnim sindromom povzročata težave.

PREGLEDI VIDA
VSAK ČETRTEK

Kosovelova ulica 1b, 6210 Sežana, Tel.: 05 730 47 70, www.optikatom.com

Pregled za skotopični sindrom je odslej na voljo v Optiki Tom. Izvaja ga Urška Može, certificirana izvajalka Mednarodnega inštituta Irlen na področju ugotavljanja skotopičnega sindroma.

ArtŠtanjel 2021

